

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний авіаційний університет
Освітня програма	24314 Митна та біржова справа
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний авіаційний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	24314
Назва ОП	Митна та біржова справа
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Побігун Сергій Андрійович, Клименко Світлана Михайлівна, Завалій Тетяна Олександрівна, Георгіаді Неллі Георгіївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не передбачено
Дати візиту до ЗВО	27.02.2023 р. – 01.03.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП https://nau.edu.ua/site/variables/news/2023/2/076_24314%20%D0%91%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%A1%D0%9E.pdf

Програма візиту експертної групи <http://feba.nau.edu.ua/component/k2/prohrama-provedennia-akredytatsiinoi-ekspertyzy-osvitnoprofesiinykh-prohram-pidpriemnytstvo-ta-biznestekhnolohii-ta-mytna-ta-birzhova-sprava-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-vyshchoi-osvity>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-професійна програма (ОПП) “Митна та біржова справа” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” є актуальною в контексті задоволення кадрових потреб у висококваліфікованих фахівцях для сфери підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, здатних розв'язувати практичні проблеми й складні спеціалізовані задачі щодо організації та здійснення бізнес-процесів, митної діяльності підприємств й біржової діяльності. Основними перевагами цієї ОПП є: в частині митної діяльності – чітко простежується вектор у бік здійснення підприємницької діяльності, зокрема, підготовка й оформлення операцій зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких структур та здійснення митно-брокерської діяльності, що забезпечує викладання таких ОК, як “ЗЕД підприємницьких структур”, “Митний контроль та митне оформлення”, “Управління підприємницькою діяльністю”, “Експертиза в митній справі”; в частині біржової діяльності – практико-орієнтовані підходи щодо реалізації біржової торгівлі та біржових операцій, оцінювання вартості біржових товарів при викладанні таких ОК, як “Біржова діяльність”, “Організація біржової торгівлі”, “Біржовий ринок”. Інноваційність в ОП реалізується передусім через ОК 34 “Інноваційне підприємництво та управління стартап-проектами”, ОК 43 “Біржова електронна торгівля”. Специфіка авіаційної галузі у освітньо-професійній програмі розкривається у ФК 9, 12, 13 і ПРН 22 і 23. Цілі ОПП відповідають стратегії ЗВО. ОПП враховує тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, галузевий та регіональний аспекти. ОПП передбачає практичну підготовку здобувачів, а також набуття ними соціальних навичок (soft skills). ОПП реалізують викладачі з належною академічною кваліфікацією. Фінансові та матеріально-технічні ресурси НАУ створюють необхідний рівень передумов для отримання визначених ОПП цілей та ПРН. Освітнє середовище є безпечним для здоров'я та життя учасників освітнього процесу, задовольняє основні потреби студентів та науково-педагогічних працівників. У ЗВО створена та функціонує багаторівнева система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, популяризується культура якості освіти, яка сприяє постійному розвитку ОПП. У результаті ознайомлення з матеріалами самоаналізу, проведених зустрічей, вивчення додатково наданих документальних доказів ЕГ підтверджує можливість якісної підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за ОПП “Митна та біржова справа”. Відповідність освітньої програми усім критеріям була визначена на рівні “В”. Виявлені слабкі сторони ОПП не знижують загальне позитивне враження, а визначають напрямки подальшого розвитку освітньої програми.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Цілі ОП відповідають стратегії ЗВО, визначені з урахуванням позицій та потреб здобувачів, досвіду вітчизняних та іноземних ЗВО, враховують тенденції розвитку спеціальності та ринку праці. В ОП передбачено 3 види практичної підготовки загальним обсягом 15 кредитів ЄКТС, що дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Правила прийому у ЗВО є чіткими, зрозумілими і враховують особливості ОП. Форми навчання і викладання відповідають принципам академічної свободи, концепції студентоцентрованості, цілям ОП та ПРН. Залучення до процесу навчання роботодавців. Широкий спектр опитувань студентів щодо якості викладання та оприлюднення їх результатів на сайті НАУ. Правила проведення та оскарження результатів контрольних заходів є зрозумілими, доступними і забезпечують об'єктивність екзаменаторів. Популяризується політика дотримання академічної доброчесності. Наявність електронного освітнього порталу забезпечує можливість зручного доступу до навчально-методичних матеріалів у Google Classroom. Процедури добору викладачів є прозорими та публічними. Укладені договори про співпрацю з роботодавцями та їх готовність до співпраці щодо реалізації ОП. У межах договору №1 від 22 січня 2022 р. окремими НПП (3 особи) та здобувачами освіти (5 осіб) пройдено підвищення кваліфікації та сертифікацію за програмою “Митне оформлення”, що підтверджено відповідними сертифікатами. Участь та сертифікація викладачів, залучених до реалізації ОП, в Українській асоціації митних брокерів України сприяє підвищенню їх фахового рівня та набуттю практичних навичок у сфері митної та біржової справи. Стимулювання професійного розвитку та викладацької майстерності шляхом морального та матеріального заохочення НПП реалізується через виплати та премії за публікації у виданнях НМБД та за викладання іноземною мовою. Наявність у ЗВО простору неформальної освіти “CleverSpace”; Медичного центру НАУ, де можна отримати медичну допомогу амбулаторно-поліклінічного профілю; Центру культури та мистецтв. Залучення здобувачів до участі в конференціях і конкурсах, що підтверджується тезами та сертифікатами з сайту НАУ. Дотримання вимог “Пам'ятки щодо зовнішнього охайного вигляду учасників освітнього процесу НАУ” задля сприяння набуттю здобувачами освіти базисів ділового етикету. Наявність Студентських пунктів незламності у 3-х гуртожитках НАУ. Створена та функціонує багаторівнева система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, яка реалізується на рівні кафедр (засідання кафедр), факультету (Рада роботодавців, ЗВО (науково-методичні семінари, Рада з якості). Інформаційний супровід оприлюднення проєктів ОП по університету, що уможливорює користувачам сайту НАУ робити висновок про актуальність внесення пропозицій до проєкту ОП через знання його статусу та розуміти, скільки часу (реченець) є для подання своїх рекомендацій.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Не проводяться анкетування серед роботодавців на предмет внесення пропозицій щодо перегляду цілей та ПРН за даною ОП. Рекомендовано такі анкетування проводити регулярно (принаймні, раз на рік). У структурі ОП назви окремих ОК перегукуються: ОК 33 і ОК 41; ОК 22 і ОК 31". ЕГ рекомендує переглянути ОК на предмет чіткого формулювання їх назв задля уникнення дублювання між ними. Ускладненою для розуміння є структурно-логічна схема реалізації ОП через переваженість її великою кількістю стрілок, що демонструють зв'язки між ОК. ЕГ рекомендує впорядкувати структурно-логічну схему шляхом виділення блоків ОК за семестрами та структуризації зв'язків між ними. Низький рівень поінформованості здобувачів стосовно можливостей урахування результатів неформальної освіти за ОП. Рекомендовано активізувати інформування здобувачів про можливості реалізації неформальної освіти. Викладання за ОП здійснюється здебільшого з використанням традиційних форм і методів навчання. Рекомендовано використовувати інноваційні методи (кейс-стаді, бізнес-симуляції, тренінги, ділові ігри), а також ширше використовувати в навчальному процесі CRM-системи і ІТ підтримки підприємницької діяльності. Низький рівень участі НПП та здобувачів за ОП у програмах міжнародної академічної мобільності. Рекомендовано активізувати участь НПП та здобувачів у програмах академічної мобільності. В ОП не розкрито умов вступу на навчання на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр». Рекомендовано доповнити ОП умовами вступу на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр» згідно зі Стандартом ВО України за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Низький рівень міжнародних публікацій НПП та мовної підготовки. Рекомендовано активізувати публікаційну активність у журналах, що індексуються БД Scopus та WoS. НПП, які забезпечують ОК 4, 8, 9, 18, 19, 24, 31, 43, 44, не виконують 4 і більше пунктів Ліцензійних умов. Рекомендовано НПП посилити критерії професійної активності відповідно до Ліцензійних умов до 2024 р. Окремі ОК 18, 26, 27, 36, 44 забезпечуються НПП, для яких не спостерігається взаємозв'язку наукової діяльності за останні п'ять років та змістом ОК. Рекомендовано посилити наукову діяльність та включити до плану підвищення кваліфікації НАУ цих НПП. У ЗВО не передбачена власна програма підвищення кваліфікації викладачів для розвитку їх педагогічної майстерності. Рекомендовано започаткувати курси підвищення рівня педагогічної майстерності власними можливостями НАУ або у співпраці з іншими ЗВО. Наявність неоновленої та неактуальної інформації в деяких розділах сайту ФЕБА. Рекомендовано вчасно поновлювати інформацію на сайті ФЕБА для покращення інформаційного супроводу та вчасних сповіщень за умови дистанційного навчання. Відсутність проекту ОП на сайті НАУ, що унеможливує громадське обговорення майбутньої ОП. Рекомендовано щороку розміщувати проект ОП поточного року з метою громадського обговорення.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета ОП «Митна та біржова справа» полягає у підготовці висококваліфікованих фахівців для сфери підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, здатних вирішувати практичні проблеми й складні спеціалізовані задачі щодо організації і здійснення бізнес-процесів, митної діяльності підприємств й біржової діяльності. Цілі ОП «Митна та біржова справа» сформовані у відповідності до Стратегії розвитку НАУ на період до 2030 року» (<https://cutt.ly/VRb4Qgg>), де пріоритетним визначено співробітництво із бізнесом, промисловістю та суспільством, через поєднання експертних знань, прикладних аналітичних компетентностей та практичних навичок, які є важливими за умов динамічного та мінливого бізнес-середовища. А також цілі даної ОП узгоджені з Доктриною розвитку НАУ на 2015-2024 рр. (<http://surl.li/bdplh>), де визначено стратегічні напрямки діяльності та цінності університету, у відповідності до яких забезпечується якісна реалізація ОП, зокрема, для забезпечення ефективного функціонування та розвитку бізнес-структур в авіації та інших галузях економіки України. Навчання орієнтоване на опанування ОК з товарознавства, технічного регулювання, нормативно-правового регулювання економічних операцій і ЗЕД підприємницьких структур, використання норм митного права для здійснення митного контролю, оформлення та забезпечення митної безпеки, виконання операцій на товарних біржах, з боку суб'єктів господарювання, у тому числі авіаційної галузі. ОП базується на підготовці фахівців, здатних інноваційно мислити, обирати й використовувати інструментарій для прийняття і виконання обґрунтованих рішень в митній та брокерській діяльності підприємницьких, торговельних й біржових структур, дозволяє оволодіти фаховими компетентностями, зокрема у авіаційній галузі. Отже, цілі ОП відповідають місії і стратегії ЗВО.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час зустрічей з викладачами та роботодавцями за даною ОП ЕГ вдалося з'ясувати, що жодних анкетувань на предмет внесення пропозицій щодо формування цілей та ПРН в межах ОП серед викладачів і роботодавців не проводилось. Пропозиції вони висловлювали лише в усній формі на засіданнях кафедри, де проводилось обговорення даної ОП. Так, у 2018 р. на засіданні науково-методичного семінару кафедри ЕБТ (протокол № 1 від 12.02.2018 р.; присутні здобувачі Рудник О.І., Пайкова О.С., потенційні роботодавці: Наронін О.І. - директор ТОВ «Піріт Системо», Ващенко В.І. - директор ТОВ «Копі Трейд», директор ТОВ «МОДО ОПТИКС» Шевцов В.Г., директор ПП «Елестім-У» Данилов О.П.) доц. Кривицька Н.Ю. і проф. Ушенко Н.В. запропонували сформулювати мету ОП та вказали на необхідність її спрямування - знання у сфері експертизи товарів, технічного регулювання, митної справи. У 2019 р. на засіданні кафедри (протокол № 2 від 12.02.2019 р.) відбувся перегляд ОП у зв'язку із затвердженням Стандарту ВО за спеціальністю 076. Тоді роботодавцями були внесені пропозиції ввести нові ОК «Митна логістика, митний контроль та митне оформлення», «Бізнес-діагностика та планування», «Основи митної справи». У 2020 р. на засіданні кафедри (протокол № 8 від 12.06.2020 р.) були присутні здобувачі: Мейлах О., Козел В.; роботодавці: Корнієнко О.А. - начальник відділу логістики ТОВ «СОНАФАРМ», Михайленко М.В. - керівник відділу ЗЕД ТОВ «БІОМЕДІНВЕСТ», Ващенко В.І. - директор ТОВ «КОПІ ТРЕЙД», Тихонюк А.В. - директор ТОВ «АВАНГАРД МАЙНІНГ». Було внесено зміни в структуру ОП. У 2021 р. на засіданні кафедри (№ 3 від 03.02.2021 р.; запрошені: здобувачі Мейлах О., Кальник М., Енес О.; роботодавці: Іванченко Е.П. - радник «Асоціації митних брокерів України», Поляков М.Й. - менеджер з питань фіскального регулювання ПрАТ «Філіп Морріс Україна», Забловський А.В. - керівник Секретаріату Ради підприємців при КМУ, Подорожний О.О. - директор ТОВ «КОНТО ЮА СЕРВІС») за результатами проведеного опитування здобувачів, обговорення змісту ОП зі стейкхолдерами, виявлено необхідність суттєвого удосконалення даної ОП для посилення відповідності ПРН обов'язковим ОК. У 2022 р. (протокол №6 від 12.05.2022 р.) було висунуто пропозиції уточнюючого характеру, які стосуються менше 25% змісту ОП і не потребують формування нової редакції зазначених ОП. В опитуванні, що проводилось в січні 2023 р., взяли участь здобувачі рівня бакалавр 2-4 курсів ОП «Митна та біржова справа» (<https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/otsinyuvannya-rezultativ-yakosti-navchannya/>). На питання “Чи подавали ви пропозиції щодо вдосконалення ОП?” близько 60% опитаних дали відповідь “так” і близько 40% - відповідь “ні”. На питання “Чи були враховані ваші пропозиції щодо вдосконалення ОП?” близько 85% респондентів дали ствердну відповідь. ЗВО підтвердив свою співпрацю із стейкхолдерами. Проте, ЕГ рекомендує проводити опитування викладачів і роботодавців, принаймні, раз на рік з метою внесення пропозицій щодо удосконалення даної ОП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Як зазначила гарант даної ОП, робочою групою проводилось дослідження тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту в межах реалізації цілей даної ОП. Його результати були надані ЕГ. Випускники ОП «Митна та біржова справа» можуть бути працевлаштовані у бізнес-структурах, що здійснюють ЗЕД, Державній митній службі України, підприємствах, що беруть участь в торгах на товарних біржах тощо. Як показують результати проведеного дослідження, зайнятість у сфері підприємництва становить протягом останніх двадцяти років значну частку на ринку праці. Сьогодні, в умовах війни існує низка програм, проектів і грантів для підприємців. Так, Міжнародна організація з міграції (МОМ), Агентство ООН з питань міграції, Представництво в Україні, в рамках проекту «Розвиток малих та середніх підприємств: Економічна інтеграція внутрішньо переміщених осіб та відновлення бізнесу», що фінансується Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ), пропонує українському мікро- та малому бізнесу взяти участь у грантовій програмі (<http://surl.li/ffiky>), метою якої є підтримка економіки України шляхом відновлення робочих місць та виробництва, а також задоволення попиту населення на критично важливі товари та послуги. На сайті Міністерства економіки України можна ознайомитись з добіркою Програм для бізнесу на Платформі ефективного регулювання (<https://regulation.gov.ua/businessprograms>). Протягом 2022-2023 рр. в Україні діє «Урядова програма «єРобота» (<https://diia.gov.ua/services/categories/biznesu/yerobota>), яка передбачає надання українцям грантів для започаткування бізнесу та розвитку підприємництва. В рамках реалізації Програми ЄС з підтримки управління державними фінансами в Україні (EU4PFM, <http://surl.li/ffhap>), Держмитслужба змінює свій підхід від управління кадрами до управління людськими ресурсами, затверджено оновлену процедуру організації наставництва та адаптації молодих спеціалістів. При формуванні цілей та ПРН за даною ОП вивчався досвід аналогічних програм інших ЗВО (Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»; Полтавський НТУ; Національний транспортний університет; КНТЕУ - оновлено перелік і зміст ОК і ВК). Також вивчався досвід таких закордонних ЗВО, як Embry-Riddle Aeronautical University (Berlin, Germany), California Aeronautical University (Bakersfield, California USA), University Of The Fraser Valley (Abbotsford, Canada) - враховано авіаційну складову, введено ОК «Академічне письмо».

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

На момент запровадження ОП «Митна та біржова справа» у 2018 р. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за першим (бакалаврським) рівнем був відсутній. На даний час ОП «Митна та біржова справа» 2021р. повністю враховує положення чинного стандарту

(<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/076-pidpriemn-torg.birzh-diyaln-bakalavr-1.pdf>). ПРН, передбачені в ОП, забезпечуються наповненням відповідних освітніх компонентів, корелюють із визначеними в ЗВО за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі ОПП відповідають стратегії ЗВО. Вони визначені з урахуванням позицій та потреб здобувачів, а також досвіду вітчизняних та іноземних ЗВО, що реалізують аналогічні програми. ОПП враховує тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, про що свідчить зацікавленість роботодавців у підготовці фахівців за даною спеціальністю.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Не проводяться опитування (анкетування) серед викладачів і роботодавців на предмет внесення ними пропозицій щодо формулювання цілей та ПРН за даною ОП. Свої пропозиції вони можуть висловити лише в усній формі на засіданнях кафедри чи науково-методичних семінарах, де проводиться обговорення даної ОП. Рекомендовано розробити форми анкет окремо для викладачів і роботодавців і такі опитування проводити регулярно (принаймні раз на рік).

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Оскільки цілі ОПП відповідають стратегії ЗВО, визначені з урахуванням позицій та потреб здобувачів, а також досвіду вітчизняних та іноземних ЗВО, що реалізують аналогічні програми; ОПП враховує тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, але не проводяться регулярні опитування серед викладачів і роботодавців з метою вивчення їх позицій і потреб при формуванні цілей програми та ПРН, то ОП, що акредитується, відповідає Критерію 1 із відхиленнями, які не є суттєвими, та можуть бути виправленими у відповідності до рекомендацій.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОПП у кредитах ЄКТС складає 240 кредитів, що відповідає вимогам Стандарту вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня. Обсяг освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, становить 180 кредитів. Обсяг кредитів, що відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти, складає 60 кредити або 25%. Експертною групою встановлено, що загальний обсяг ОПП відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для рівня бакалавра та стандарту вищої освіти.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Аналізування структурно-логічної схеми даної ОП дозволяє констатувати, що зміст ОП має чітку структуру і загалом прослідковується логічна взаємопов'язаність ОК. Так, на першому курсі вивчаються ОК гуманітарної складової ОП (ОК3-4), історії української державності (ОК1), філософії (ОК 5), господарського права (ОК 2). Також передбачено математичну підготовку здобувачів (ОК 7-8), ознайомлення з економічними категоріями (ОК 11-13), вступ до спеціальності (ОК 10). У змісті ОП передбачені ОК, спрямовані на вивчення особливостей діяльності підприємницьких і торговельних структур (ОК 15-16, ОК 20, ОК 27-28, ОК 33-34, ОК 36, ОК 41-42 та ін.), а також на вивчення особливостей митної (ОК 29-30, ОК 38-39, ОК 44) та біржової (ОК 22, ОК 31-32, ОК 37, ОК 43-44) справи.

Це створює передумови якісного досягнення програмних результатів навчання. Попри те, в структурі ОП є ОК, назви яких дещо перегукуються. Для прикладу, ОК 33 “Управління підприємницькою діяльністю” та ОК 41 “Стратегічне управління діяльністю підприємницьких структур” та ОК 42 (КР за ОК 41), або ж ОК 22 “Біржова діяльність” і ОК 31 “Організація біржової торгівлі”. ЕГ рекомендує переглянути ОК на предмет чіткого формулювання їх назв задля уникнення дублювання. Структурно-логічна схема реалізації ОП перевантажена великою кількістю стрілок, що ускладнює розуміння послідовності викладання ОК у межах ОП. ЕГ рекомендує впорядкувати структурно-логічну схему шляхом виділення блоків ОК за семестрами та структуризації зв'язків між ними.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

ЕГ дійшла висновку, що ОП містить у собі компоненти, які відповідають предметній сфері навчання. Так, об'єктом вивчення у даній ОП є діяльність щодо організації та функціонування підприємницьких, торговельних та біржових структур, що здійснюється для забезпечення функціонування механізму митної справи в Україні, ЗЕД підприємств, яка підлягає митному регулюванню у сфері управління та адміністрування; розвиток та організація біржової й торговельної діяльності. ЕГ встановила, що особливості функціонування підприємницьких і торговельних структур, здійснення ними ЗЕД прослідковуються в ОК 10, ОК 13, ОК 15-16, ОК 26-28, ОК 33-34, ОК 36, ОК 41-42, ОК 45. Проблематика митної справи та особливості її регулювання розкривається в ОК 29-30, ОК 38-39, ОК 44, ОК 46-47. На вивчення організації біржової діяльності, біржового ринку, біржової електронної торгівлі спрямовані ОК 15-16, ОК 22, ОК 31-32, ОК 37, ОК 43, ОК 45. Зміст даної ОП відповідає предметній області спеціальності 076 за теоретичним аспектом (поняття, концепції, принципи: ЗЕД суб'єктів господарювання, фіскального адміністрування митних платежів, митної справи; функціонування біржового ринку); за методами і методиками (загальнонаукові й спеціальні методи, професійні методики, застосування яких дозволяє вирішувати практичні завдання); за проблемно-орієнтованим (формулювання та вирішення проблеми під час лекцій, розв'язання ситуативних задач на семінарах, практичних заняттях, дослідження проблеми під час самостійної роботи здобувачів) і практико-орієнтованим (навчання через різні види практик на підприємствах, установах та організаціях) підходами. Переважна більшість дисциплін з циклу вибіркових відповідають предметній області, в якій реалізується ОП. У результаті проведеного аналізу можна зробити висновок, що здобувачі ВО отримують компетентності, спрямовані на здатність вирішувати складні задачі і проблеми у процесі професійної діяльності у сфері митної та біржової справи.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Як запевнило керівництво ЗВО, формування індивідуальної освітньої траєкторії регулюється Положенням про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача ВО в Національному авіаційному університеті (18.01.2022 р.) (<http://surl.li/eisdn>), згідно з яким формуються переліки рекомендованих та альтернативних вибіркових дисциплін, які затверджуються на засіданні випускової кафедри та розміщуються на її офіційному сайті для ознайомлення з ними здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та інших зацікавлених осіб. Вибіркова дисципліна (рекомендована чи альтернативна) вважається обраною у певному семестрі наступного навчального року для всіх здобувачів вищої освіти, які навчаються за даною освітньою програмою, якщо її обрали більшість зазначених здобувачів. ЕГ дійшла висновку, що реалізація існуючого механізму вибірковості потребує вдосконалення щодо надання більшої свободи здобувачам при виборі варіативних дисциплін: надати можливість обирати їх індивідуально, а не більшістю. Також у НАУ діє Положення про індивідуальний навчальний план студента НАУ (<http://surl.li/gqvn>), де вказується, зокрема, обсяг аудиторної та самостійної навчальної. Здобувач має право в автоматизованій системі (<https://directorate.nau.edu.ua/login>) самостійно обрати із фахового каталогу освітні вибіркові компоненти, додаткові освітні послуги (військова підготовка) та створити власну індивідуальну освітню траєкторію, керуючись Інструкцією для роботи здобувача в автоматизованій системі формування ІОТ (<https://cutt.ly/7CkKTJL>). Як зазначили здобувачі, індивідуальна освітня траєкторія забезпечується можливістю вільного вибору тем курсових робіт із затвердженої протоколом засідання кафедри орієнтовної тематики та можливістю запропонувати власну тему, яка їх зацікавить, самостійного вибору місця проходження практики тощо. Також здобувачі мають право брати участь у програмах академічної мобільності (Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність у Національному авіаційному університеті <http://surl.li/sdjm>).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів у НАУ здійснюється у відповідності до Положення про організацію та проведення практик здобувачів Національного авіаційного університету (<https://cutt.ly/MDIBiN2>), затвердженого Наказом ректора № 651/од від 09.12.2021. Документами, які регламентують діяльність здобувачів і керівників практик, є програми практик, розроблені кафедрою у відповідності до Методичних рекомендацій щодо розробки програм практики (<https://cutt.ly/JDIVDmp>), затверджених Наказом ректора № 659/од від 13.12.2021. Документами, які

регламентують діяльність здобувачів освіти і керівників практики, є Програми практик, розроблені кафедрою. У навчальному плані ОП передбачені такі види практичної підготовки: навчальна практика «Вступ до спеціальності», 1 курс (3,0 кредити ЄКТС), фаховий тренінг «Митна та біржова справа», 2 курс (3,0 кредити ЄКТС), виробнича практика «Митна та біржова справа», 4 курс (9,0 кредитів ЄКТС) – обов'язкові компоненти ОПП. Загальний обсяг практичної підготовки становить 15 кредитів ЄКТС. Результати проходження практик здобувачі освіти оформлюють у формі письмового звіту. Як запевнили ЕГ здобувачі під час зустрічі, вони можуть обрати місце практики самостійно, або ж серед організацій, з якими університет має договір. Базами проходження практики для здобувачів за даною ОП є Асоціація митних брокерів, ГС “Всеукраїнська асоціація контактних центрів”, ТОВ “Українська універсальна біржа”, ТОВ “Капсулар” та ін. Тематичні спрямування практичних завдань узгоджуються із роботодавцями та керівниками баз практик. Під час зустрічі з роботодавцями окремі з них (Зібницький І.Д., директор асоціації митних брокерів України та Киященко Д., директор Департаменту з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації Державної митної служби України) підтвердили факт проходження практики здобувачами даної ОПП та виказали задоволення наявними у здобувачів практичними навичками. Це дає підстави вважати, що практична підготовка здобувачів дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Як зазначили гарант і викладачі, павчання за ОП дозволяє здобути соціальні навички через такі ОК, як «Філософія», «Ділова українська мова», «Історія української державності та культури», «Соціальна відповідальність в авіації»), які формують основні компетентності, а також через вибіркові ОК та ПРН 9 і ПРН 10, які сукупно забезпечують здатність грамотно спілкуватися, підвищувати якість комунікації, досягати більшої ефективності при контакті з оточуючими, використовувати свій емоційний інтелект. Також соціальні навички набуваються здобувачами при використанні певних форм і методів навчання, зокрема, дискусій, ділових ігор, виступів із рефератами і презентаціями. У довоєнний час набуттю соціальних навичок сприяв також Інститут новітніх технологій та лідерства НАУ (<http://cnt.nau.edu.ua/>), на базі якого діяли центр організаційного розвитку і лідерства (<http://cnt.nau.edu.ua/uk/centr-organizacijnogo-rozvytku-i-liderstva>) стартап-школа (<http://surl.li/brjdr>). Однак, у зв'язку з війною, Інститут тимчасово припинив свою діяльність. ЕГ рекомендує розглянути можливість відновлення роботи даного Інституту після війни. На зустрічі здобувачі продемонстрували свою необізнаність з поняттям “soft skills”. ЕГ рекомендує проводити інформаційно-просвітницьку роботу серед здобувачів щодо сутності соціальних навичок і можливостей їх набуття.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за спеціальністю відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

У ЗВО діють Методичні рекомендації з розробки навчальних планів здобувачів вищої освіти в НАУ (<http://surl.li/eishz>), в яких сформульовано вимоги щодо розподілу обсягу окремих ОК в ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів (включно із самостійною роботою), а також щодо розрахунку достатності навчального навантаження здобувачів відповідно до кількості кредитів та видів завдань. Загальна кількість ОК (навчальних дисциплін, курсових проєктів і практик) становить не більше 16-ти на навчальний рік. У випускному семестрі до ОК віднесені виробнича практика “Митна та біржова справа” та атестаційний екзамен. В ОП мають місце такі види аудиторних навчальних занять: лекції, практичні заняття. Максимальний загальний навчальний час здобувачів ВО протягом тижня з усіх видів навчальної роботи, включаючи самостійну, не перевищує 1,5 кредитів ЄКТС або 45 годин (при шестиденному тижні). Загальна кількість годин аудиторних навчальних занять становить в середньому 43%. Більше 50% обсягу ОП спрямовано на забезпечення загальних та фахових компетентностей. У ЗВО регулярно проводиться моніторинг якості освіти шляхом анкетування здобувачів. В опитуванні, що проводилось в січні 2023 р., взяли участь здобувачі рівня бакалавр 2-4 курсів ОПП «Митна та біржова справа» (<https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/otsynuvannya-rezultativ-yakosti-navchannya/>). На питання “Чи вистачає вам часу на виконання самостійної роботи, курсових проєктів, підготовку до занять? більше, ніж 60 % респондентів дали ствердну відповідь і близько 40% надали відповідь “ні”. Під час зустрічі ЕГ зі здобувачами за даною ОП не було отримано зауважень стосовно обсягу ОП чи її окремих елементів, а також щодо перевантаження здобувачів під час самостійної роботи. Це підтвердило достатність обсягу аудиторної та самостійної роботи, передбачених в ОП.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми

здобуття освіти.

Процедура підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою навчання передбачена в НАУ і регулюється «Положенням про дуальну форму здобуття вищої освіти в Національному авіаційному університеті» (<https://nau.edu.ua/site/variables/news/2021/6/organized.pdf>), затвердженим Вченою радою університету, протокол № 5 від 19.05.2021. На даний час підготовка здобувачів за ОП «Митна та біржова справа» за дуальною формою не відбувається.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

У навчальному плані ОП передбачені 3 види практичної підготовки: навчальна практика «Вступ до спеціальності», фаховий тренінг «Митна та біржова справа», виробнича практика «Митна та біржова справа» загальним обсягом 15 кредитів ЄКТС, що дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

У структурі ОП є ОК, назви яких перегукуються: ОК 33 “Управління підприємницькою діяльністю” і ОК 41 “Стратегічне управління діяльністю підприємницьких структур”; ОК 22 “Біржова діяльність” і ОК 31 “Організація біржової торгівлі”. ЕГ рекомендує переглянути ОК на предмет чіткого формулювання їх назв задля уникнення дублювання між ними. Ускладненою для розуміння є структурно-логічна схема реалізації ОП через перевантаженість її великою кількістю стрілок, що демонструють зв'язки між ОК. ЕГ рекомендує впорядкувати структурно-логічну схему шляхом виділення блоків ОК за семестрами та структуризації зв'язків між ними. Для здобувачів даної ОП маловідомим є поняття “soft skills”. ЕГ рекомендує проводити інформаційно-просвітницьку роботу серед здобувачів щодо сутності соціальних навичок і можливостей їх набуття.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Оскільки обсяг ОПП відповідає вимогам законодавства, дозволяє здобувачам вищої освіти набувати соціальних навичок (soft skills), ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності, але мають місце незначні зауваження стосовно формулювання назв деяких ОК, структурно-логічної схеми реалізації ОП, а також обізнаності здобувачів з поняттям “soft skills”, то ОП загалом відповідає Критерію 2, а виявлені експертною групою недоліки не є суттєвими та можуть бути виправленими у відповідності до рекомендацій.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Після ознайомлення з матеріалами офіційного сайту НАУ, зустрічей зі здобувачами освіти, НПП кафедри економіки та бізнес-технологій, а також представниками адміністрації ЗВО було встановлено, що правила прийому на навчання за освітньо-професійною програмою (ОП) є прозорими, зрозумілими, публічними та не містять дискримінаційних положень. Ці правила викладено на офіційному вебсайті закладу за посиланням: (<https://cutt.ly/B8ObVv6>, <https://cutt.ly/89G7uYQ>), де також подана інформація приймальної комісії з чітким зазначенням графіка роботи, адреси, телефону контактних осіб. Підтвердженням цього факту є щорічне зростання бажаних навчатись саме в цьому ЗВО. З промови проректора з навчальної роботи, А.В. Полухіна за результатами приймальної комісії 2022 р. НАУ посідає четверте місце у рейтингу за кількістю поданих заяв серед університетів м. Києва та п'яте місце серед закладів вищої освіти України.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

У 2022 році вступ на ОПП здійснювався на засадах правил прийому на навчання в НАУ (<https://cutt.ly/B8ObVv6>) на основі повної загальної середньої освіти та на основі здобутого ОКР «Молодший спеціаліст», ОПС «Фаховий молодший бакалавр» та ОС «Молодший бакалавр» за результатами конкурсного відбору. Вступ на перший курс навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти відбувається у формі складання (НМТ) національного мультипредметного тесту (<https://cutt.ly/h8OnnI3>), що складається з конкурсних предметів (<https://cutt.ly/w9HqnnM>) та написання мотиваційного листа (<https://cutt.ly/h9G69G7>). Правила прийому на навчання враховують особливості ОП за спеціальністю, що відображено у визначених вагових коефіцієнтах: українська мова та література – 0,35; математика – 0,4; історія України – 0,25. Також зараховуються результати ЗНО 2019-2021 рр., з трьох конкурсних предметів (українська мова і література, математика, один предмет на вибір абітурієнта). Мінімальний бал ЗНО – 100 балів. Вступ на навчання на основі ОКР «Молодшого спеціаліста», ОПС «Фахового молодшого бакалавра», ОС «Молодшого бакалавра», що вступають на другий чи третій курс, відбувається шляхом зарахування балів НМТ або сертифікатів ЗНО 2019-2021 рр. (українська мова) та НМТ або ЗНО 2019-2021 років (математика). На перший курс зі скороченим строком навчання: НМТ або ЗНО 2019-2021 рр. з української мови та одного предмету НМТ або ЗНО 2019-2021 рр. на вибір вступника. ЕГ зазначила, що в ОП не прописана вимога згідно зі Стандартом (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/076-pidpriemn-torg.birzh-diyaln-bakalavr-1.pdf>) щодо вступу на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр»: заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше, ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти В ОП, яка акредитується. вказано тільки про перезарахування 120 кредитів на базі ступеня «молодший бакалавр». У розділі 8 Правил прийому на навчання НАУ на 2022 р. зазначено певні категорії вступників, що мають можливість здавати вступні випробування у формі індивідуальної усної співбесіди.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регулюється відповідними документами, що відкрито оприлюднені на сайті НАУ, зокрема, Тимчасовим положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення здобувачів вищої освіти НАУ (<https://cutt.ly/o8OnLgK>), Положенням про порядок переведення (поновлення) студентів, які навчалися у вищих навчальних закладах Донецької та Луганської областей, на навчання до НАУ (<https://cutt.ly/j8OnoH8>) та «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Національному авіаційному університеті» (<https://cutt.ly/d8On8NM>). Як зазначив заступник директора Навчально-наукового інституту міжнародного співробітництва та освіти Бугайко Д.О., з 2020 року академічна мобільність в ЗВО не застосовується. Інтерв'ю із здобувачами і представниками студентського самоврядування показало їх обізнаність про процедури академічної мобільності, але випадків на даній ОП не було зафіксовано.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти та/або інформальної освіти Національного авіаційного університету» (<https://cutt.ly/q8OmbrH>) та «Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю» (<https://cutt.ly/48OmRUr>). Наприклад, університет пропонує студентам можливість взяти участь у стартап-школі (<https://cutt.ly/y8OmOoU>), підготовці митних брокерів в Асоціації митних брокерів України (<https://cutt.ly/B8OmGgL>) та безкоштовній онлайн-освіті на платформах Coursera (<https://cutt.ly/V8OmZ4f>) та Prometheus (<https://prometheus.org.ua/>). Зарахування результатів неформальної освіти унормовано у Положенні про організацію та проведення поточного семестрового контролю (<https://cutt.ly/x9JpNdp>). У ВСО прикладами реалізації неформальної освіти є визнання результатів при оцінюванні з дисципліни «Інноваційне підприємництво та управління стартап-проектами» участі здобувачів ОП у проєктах громадської ініціативи «Yer!» та інших <http://surl.li/etomc>, участь та перемоги у конкурсах стартапів, зокрема у останньому міжнародному конкурсі стартапів «UKRAINIAN START-UP TO EU». Здобувачі вищої освіти ОП у 2022 році пройшли курси митних брокерів на базі Асоціації митних брокерів України та отримали відповідні Сертифікати. Зустріч зі здобувачами вищої освіти показала неповне розуміння поняття «неформальна освіта» та недостатню їх поінформованість щодо визнання результатів такої освіти. Довганюк Денис, студент четвертого курсу ОП «Митна та біржова справа», який брав участь на курсах митних брокерів у квітні-червні 2022 року зазначив, що існують нечіткі інструменти зарахування результатів навчання.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

ЕГ визнає наявність публічно висвітлених, прозорих, чітких і зрозумілих, з урахуванням особливостей ОП, правил для вступу на навчання. Наявність документально закріплених можливостей реалізації академічної мобільності та чіткої процедури визнання результатів, отриманих в інших ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Здобувачі освіти мають обмежену поінформованість щодо неформальної освіти та можливостей урахування її результатів на ОП. Рекомендовано активізувати інформування здобувачів освіти про наявність можливостей визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (визначити чіткі критерії оцінювання результатів неформальної освіти), серед здобувачів вищої освіти. В ОП не розкрито умови вступу на навчання на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр». Рекомендовано доповнити ОП умовами вступу на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр» згідно зі Стандартом ВО України за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» рівня «бакалавр».

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Оскільки ОП має узгодженість щодо вимог якості вищої освіти, правила прийому на навчання є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, оприлюднені на офіційному сайті НАУ, питання щодо визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, неформальній освіті та процедури академічної мобільності є нормативно врегульованими на рівні ЗВО, то ОП загалом відповідає Критерію 3, а виявлені експертною групою недоліки стосовно недостатньої поінформованості здобувачів стосовно можливостей неформальної освіти, а також доповнення умов вступу на ОП не є суттєвими та можуть бути виправленими у відповідності до рекомендацій.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Під час реалізації ОПП згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ (<https://cutt.ly/e8OW1h9>) передбачені очна (денна), а також заочна форми навчання. ЕГ з'ясовано, що освітній процес за ОП здійснюється згідно з Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності НАУ (<https://cutt.ly/M8OW3AS>). Для всіх учасників освітнього процесу вибір методів і форм навчання відповідає принципам академічної свободи. Студентоцентрований підхід забезпечується вибором індивідуальних завдань з окремих освітніх компонент, можливістю обрання тематики курсових та кваліфікаційних робіт, баз практики. Принцип академічної свободи реалізується через можливості вільно висловлюватися; через вільний вибір вибіркових дисциплін. Куратори академічних груп, завідувач кафедри та викладачі дисциплін завжди на зв'язку та надають здобувачам кваліфіковані консультації щодо організації освітнього процесу. Задоволеність студентами якістю викладання НПП навчальних дисциплін, формами й методами навчання з'ясовуються шляхом анкетування як на рівні університету, так і на кафедральному рівні (анкетування проводиться двічі на рік). Відповідно до результатів опитувань спостерігається доволі високий рівень задоволеності здобувачів вищої освіти якістю забезпечення ОП (<https://cutt.ly/m8OEtl3>, <https://cutt.ly/S8OEpoP>). В результаті зустрічі зі здобувачами вищої освіти та представниками студентського самоврядування з'ясовано, що освітній процес відповідає їхнім інтересам та потребам, а вони є його активними учасниками. На основі результатів опитування, які обговорюються на засіданні кафедри, формуються пропозиції щодо покращення форм та методів навчання, використовуються для оцінки й коригування педагогічних методів. Обговорення ОПП та оцінювання РП стимулює мотивацію студентів, їх залучення до освітнього процесу Так, С. Думбрава, в.о. голови студради ФЕБА наголосила, що її запрошують на обговорення змін в ОП, де вона бере активну участь в дискусії, озвучує пропозиції від студентської ради та ставить свій підпис під редакцією ОП. Для забезпечення студентоцентрованого навчання створюються умови тісного зв'язку між теоретичними знаннями та практичним їх застосуванням: при розробці чи перегляді ОП завжди беруть участь стейкхолдери. Так, на зустрічі із роботодавцями директор ТОВ «Капсуляр» Нагорний О.Ю. підкреслив важливість компетенцій проектного менеджменту для отримання конкурентних переваг випускників програми на ринку праці. Існує практика проведення занять із залученням досвідчених фахівців галузі. Директор Асоціації митних брокерів України І.Д. Зібницький, який є постійним членом роботодавців факультет, та Д. Киященко (директор Департаменту з питань цифрового розвитку цифрових трансформацій та цифровізації Державної митної служби

України) проводять цикли лекцій, які мають попит у слухачів ОП. В освітньому процесі реалізації ОП використовуються сучасні програмні продукти.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація щодо цілей, змісту та очікуваних ПРН закріплена в офіційних документах, які підлягають затвердженню науково-методичною радою університету та оприлюдненню у вільному доступі на сайті університету. ЗВО надає інформацію здобувачам вищої освіти у силабусах дисциплін, конспектах лекцій, методичних рекомендаціях до контрольних та курсових робіт, матеріалах для підготовки до заліків та іспитів, методичних рекомендаціях до виконання кваліфікаційних робіт тощо. Терміни освітнього процесу також містяться у графіку організації освітнього процесу та розкладах атестаційних тижнів (сесій). Контрольні заходи проводяться згідно з графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою ОК. РП доступні для ознайомлення у друкованому та електронному вигляді, і зберігаються на кафедрі, у навчально-методичному відділі та в репозитарії НАУ (<https://er.nau.edu.ua>) та факультету (<https://cutt.ly/Z8OPP2O>). Додаткова інформація про освітні компоненти кожної дисципліни, за якою будуть навчатися здобувачі, надається під час зустрічі кураторів з навчальними групами перед початком навчальних занять. Крім того, в Концепції інформатизації НАУ (<https://ios.nau.edu.ua>) викладено перспективи створення віртуального навчального середовища. Інформація щодо цілей, змісту та очікуваних ПРН міститься в ОП. Але ЕГ вважає за доцільне додати в РП або силабуси дисциплін інформацію щодо відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання у вигляді таблиць (матриць). Надані до перегляду ЕГ навчально-методичні матеріали свідчать, що їх зміст відповідає досягненню програмних результатів за даною ОП. Передача інформації, оголошення різного спрямування здійснюється за допомогою платформи Google Classroom, Google Meet також через соціальні мережі. Також здобувачі освіти повідомляли, що інформацію щодо цілей, змісту та ПРН за кожною дисципліною надається перед початком навчальних занять. Більш детальна інформація, в т. ч. щодо порядку та критеріїв оцінювання з дисциплін вони отримують від викладачів на першому занятті з кожної дисципліни.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Одним з чинників поєднання навчання і досліджень здобувачів є проходження виробничої та переддипломної практик, виконання дипломних робіт, написання курсових робіт, які передбачені в багатьох ОК програми. Другим важливим фактором є участь здобувачів вищої освіти в панельних дискусіях, круглих столах, всеукраїнських та міжнародних студентських конференціях (<https://cutt.ly/m8OAOsf>) за тематикою ОП. Міжнародна науково-практична конференція “Сучасні проблеми економіки” (2019 р., 2020 р.), яка безпосередньо проводилася кафедрою економіки та бізнес-технологій; секція “Економічний та інноваційний розвиток підприємницьких структур: реалії, виклики та стратегічні орієнтири” у рамках Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами”, що була проведена на рівні факультету; активна участь у щорічній Міжнародній науково-практичній конференції студентів та молодих вчених “Політ”, яка відбувається на рівні університету. Наукові семінари відбуваються за результатами розробки науково-дослідних тем кафедри “Науково-методичне забезпечення управління бізнес-процесами для розвитку підприємництва” і “Інноваційний розвиток бізнес-технологій суб’єктів підприємницької діяльності в соціально-орієнтованій економіці”. ЕК ознайомились з протоколами засідань наукового гуртка «Архітектори підприємництва» кафедри економіки та бізнес-технологій за 2020-23 рр. Тематика наукових досліджень у гуртках базується на розгляді сучасних тенденцій розвитку підприємництва. Також є випадки участі здобувачів у розробці науково-дослідних тем кафедри: “Науково-методичне забезпечення управління бізнес-процесами для розвитку підприємництва” і “Інноваційний розвиток бізнес-технологій суб’єктів підприємницької діяльності в соціально-орієнтованій економіці”. В ході зустрічі здобувачі ОП зазначили, що самостійно можуть обирати та пропонувати теми для наукових досліджень, виходячи з власних потреб та перспектив, але за результатами анонімного анкетування в НА, 28 % здобувачів не мали такої можливості. Також 55 % зазначили, що не отримали практичних та сучасних навичок в процесі навчання (<https://cutt.ly/O8OAwSZ>). Програма виробничої практики також студентоорієнтована та максимально враховує напрямок його роботи та очікування. Отже, ЗВО здатне забезпечувати поєднання цілей програми та процесу викладання і навчання за ОП із науковими дослідженнями.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

В НАУ впроваджено систему забезпечення якості освіти (<https://cutt.ly/68OSnaH>), одним з основних завдань якої є здійснення моніторингу та періодичного перегляду ОП. Нормативні документи ЗВО не встановлюють чіткого терміну оновлення ОП, (<https://cutt.ly/78ODpP8>). Аналізуючи дані запиту в науково-технічну бібліотеку ЗВО інформації щодо кількості наукових публікацій НПП ОП “Митна та біржова справа” протягом 2020-2022 рр., ЕГ зазначила зростання активності наукових досягнень викладачів кафедри, але кількість підручників, навчальних посібників, виданих викладачами кафедри за цей період, вважається недостатньою (за звітний період випущено 13

монографій, 22 публікації у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, 87 фахові статті у вітчизняних та 11 статей в міжнародних виданнях, опубліковано 148 тез доповідей на наукових конференціях). Наукові дослідження фахівців ОП знайшли своє застосування у викладенні багатьох ОК. Публікації НПП кафедри та провідних дослідників рекомендуються для освоєння практичної частини ОП – виробничої практики, написання курсових (ОК 16, 22, 28, 42, 37, 31). Під час опитування здобувачів освіти щодо уникнення дублювань змістовних частин різних освітніх компонентів та наявності структурно-логічної схеми викладання ОК отримали запевнення, що предмети доповнюють один одного, мають чітку та логічну структуру.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізацію діяльності ЗВО визначено у пункті 3 Стратегії розвитку НАУ (<https://cutt.ly/28OD8NA>). Кафедра економіки та бізнес-технологій має договори про співпрацю у сфері освіти та науки із низкою закордонних ЗВО: Батумським державним університетом ім. Шота Руставелі (Батумі, Грузія), Батумським навчальним інститутом навігації (Батумі, Грузія), Грузинським авіаційним університетом (Тбілісі, Грузія), Національним інститутом економічних досліджень (Батумі, Грузія), Американським університетом культури і освіти (м. Бейрут, Ліван), Варненським вільним університетом ім. Чорноризця Храбра (Болгарія) (<https://cutt.ly/s8OFaGo>). НПП кафедри та здобувачі освіти беруть участь в Міжнародних конференціях, збільшується кількість публікацій у журналах, що індексуються у наукометричних базах. Створено механізм реалізації права на академічну мобільність і участі в грантових програмах учасників освітнього процесу (HORIZON 2020, ERASMUS+, FULLBRIGHT, MEVLANA тощо (<http://imco.nau.edu.ua/>)). З 2020 року припинились відрядження та стажування викладачів кафедри офлайн, також лекції за участю зарубіжних фахівців не проводяться (остання була у 2019 р.). ЕГ констатує низький рівень участі НПП та здобувачів за ОП у програмах міжнародної академічної мобільності. На ОП не відбувається навчання іноземних студентів. Тому процес інтернаціоналізації на цій ОП має потребу в активному подальшому розвитку.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Робочі програми навчальних дисциплін та силабуси регулярно оновлюються з урахуванням сучасних практик галузей підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, а також результатів наукових досліджень. Навчання та викладання за ОП здійснюється на засадах студентоцентрованого підходу та академічної свободи. Для забезпечення якості вищої освіти та відповідності ОП цілям та очікуванням, як здобувачів вищої освіти, так і роботодавців, гарантом та групою розробників ОП, Експертною радою роботодавців на засіданнях кафедри, вченої ради факультету та університету проводяться обговорення змісту ОП на основі моніторингу і оновлення освітніх компонентів ОП, що відображаються в навчальних планах (робочих навчальних планах).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Навчання і викладання за освітньою програмою здійснюється здебільшого з використанням традиційних форм і методів навчання. Рекомендовано використовувати більш ефективні методи навчання для різних ОК, які сприяють розвитку практичних компетенцій (кейс-стаді, бізнес-симуляції, тренінги, ділові ігри), а також ширше використовувати в навчальному процесі CRM-системи та інтернет-технології підтримки підприємницької діяльності. Низький рівень участі НПП та здобувачів за ОП у програмах міжнародної академічної мобільності. Рекомендовано створювати умови для впровадження академічної мобільності НПП та здобувачів освіти.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Оскільки навчання і викладання за ОП відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається необхідна інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих ОК, викладачі оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, але мають місце незначні зауваження стосовно додавання інноваційної і практичної компоненти в процес навчання, заходів, пов'язаних з інтернаціоналізацією діяльності, то ОП загалом відповідає Критерію 4, а виявлені експертною групою недоліки не є суттєвими та можуть бути виправленими у відповідності до рекомендацій.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Загальні форми контрольних заходів та система оцінювання здобувачів вищої освіти визначені в ЗВО у Положенні про проведення поточного та семестрового контролю (<https://cutt.ly/X8OK4At>) та у Положенні про організацію освітнього процесу (<https://cutt.ly/v8OLujC>, розділ 4.4). Також критерії оцінювання представлені у розроблених робочих програмах, що містяться у репозитарії ЗВО (<https://cutt.ly/l8OLYw1>) і містять окремі розділи щодо критеріїв оцінювання та форм контрольних заходів. Спілкування зі студентами засвідчило, що для більшості з них критерії оцінювання загалом є чіткими та зрозумілими. Наявні критерії переважно дозволяють встановити досягнення більшості результатів навчання за ОП. Аналіз робочих програм освітніх компонентів ОП «Митна та біржова справа» та інтерв'ю зі здобувачами виявили певні некоректності подання інформації щодо таких питань: максимальна кількість балів при відповіді на одне теоретичне питання варіює з 4 до 10 балів в різних РП. Також в модульних та екзаменаційних білетах не наведені критерії оцінювання окремого завдання, вони видані окремим файлом. У ході зустрічі з гарантом ОП не було отримано відповіді стосовно умов одержання підсумкового балу і його величини у разі нездачі іспиту, що не узгоджується з Положенням про проведення поточного та семестрового контролю. В критеріях оцінювання поточної успішності здобувачів освіти не врахована можливість отримати додаткові (заохочувальні) бали за участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах, у науково-дослідних та прикладних дослідженнях, які проводяться викладачем навчальної дисципліни та відповідають її спрямуванню, за публікації наукових статей, тез доповідей на конференціях, участь у програмах здобуття неформальної освіти (за наявності відповідних сертифікатів).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Атестація зі спеціальності здійснюється у формі фахового іспиту, що відповідає вимогам, поданим у Стандарті ВО за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти та контрольні заходи здійснюються згідно з «Положенням про організацію та проведення поточного і семестрового контролю» (<https://cutt.ly/G8OL8AW>). Форми атестації в НАУ регламентуються такими документами, як «Положення про атестацію випускників НАУ освітньо-кваліфікаційних рівнів (освітніх ступенів) бакалавра, спеціаліста, магістра» (<https://cutt.ly/x8OZdX1>) та «Методичні рекомендації про порядок розробки та затвердження Програми державного екзамену для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр»» (<https://cutt.ly/38OZPhe>). Форма атестації здобувачів достатньою мірою забезпечує загальні та спеціальні (фахові) компетентності за спеціальністю, визначені Стандартом вищої освіти.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється Положенням про організацію освітнього процесу в Національному авіаційному університеті. Інформація відображається у робочих програмах (зокрема у Google-Classrom), силабусах навчальних дисциплін (<https://cutt.ly/68OXatj>), в репозитарії НАУ (<https://er.nau.edu.ua/>), на стендах біля деканату і випускової кафедри та доводиться здобувачам вищої освіти на першій годині корпоративної культури наставниками академічних груп. При проведенні співбесіди з НПП та здобувачами освіти та представниками студентського самоврядування з'ясовано, що вони обізнані щодо існуючих правил, на ОП випадків конфліктів інтересів та оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження не відбувалося.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Забезпечення академічної доброчесності під час реалізації ОП регламентується Статутом НАУ (<https://cutt.ly/d8OCzNx>), кодексом честі науково-педагогічного працівника і студента НАУ (<https://cutt.ly/G8OCQj2>), Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату (<https://cutt.ly/p8OCSKL>), Порядком перевірки

академічних та наукових текстів на плагіат (<https://cutt.ly/P8OCZxp>). Існує практика підписання декларації про академічну доброчесність усіма учасниками освітнього процесу (<https://cutt.ly/s8OCMZP>). З 2018 року НАУ проводить обов'язкову перевірку курсових робіт студентів вищої освіти за допомогою системи порівняльного аналізу електронних текстів РАЕТ-1, розробленої кафедрою комп'ютеризованих систем управління, та онлайн-сервісу (інформаційної системи) "Unicheck". З січня 2023 року НАУ отримала доступ до ресурсу з антиплагіатом, Strikerplagiarism. Ця система єдиний ресурс в Україні, який підключений до внутрішніх закритих репозитаріїв університетів (понад 100 млн робіт) та до баз публікацій (понад 100 млн робіт), індексованих Scopus та Web of Science (<https://cutt.ly/F8OX2yu>). Перевірку на наявність плагіату здійснюють відповідальні особи на рівні кафедри. Згідно з навчальним планом, виконання та захист кваліфікаційних робіт за освітньо-професійною програмою не передбачено. Популяризація доброчесності відбувається для НПП шляхом підписання декларації, яка зберігається на кафедрі, для здобувачів через регулярні бесіди. Опитування фокус-груп підтвердило цей факт. Рекомендовано і надалі популяризувати серед здобувачів академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів є для них зрозумілими, оприлюднюються заздалегідь. Правила проведення контрольних заходів є зрозумілими і доступними для всіх учасників освітнього процесу, вони забезпечують об'єктивність екзаменаторів. Впорядкованість методичних матеріалів з навчальних дисциплін у Google Classroom. Наявність формалізованих процедур оскарження результатів, вирішення конфліктних ситуацій та повторного складання контрольних заходів. Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності в НАУ визначені у відповідних положеннях.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Відсутність можливості отримати додаткові (заохочувальні) бали в критеріях оцінювання ОК. Рекомендовано в критеріях оцінювання додати варіативну складову отримання додаткових заохочувальних балів (наприклад, за участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах, публікації наукових статей, тез доповідей на конференції, сертифікатів неформальної освіти). Неузгодженість умов одержання підсумкового балу і його величини у разі нездачі іспиту. Рекомендовано надати чіткі умови одержання підсумкового балу у разі нездачі іспиту. Відсутність балів за виконання кожного окремого завдання на бланках білетів та модулів. Рекомендовано для наочності отримання загальної оцінки за завдання в модульному та підсумковому контролі вказувати максимальну кількість балів, яку можна отримати поруч з умовою завдання.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Оскільки правила проведення, форми та критерії оцінювання, порядок оскарження результатів контрольних заходів, політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності є зрозумілими та доступними для всіх учасників освітнього процесу, але мають місце незначні зауваження стосовно відсутності можливості отримання заохочувальних балів в критеріях оцінювання ОК, незрозумілого алгоритму врахування кількості отриманих балів у разі не складання екзаменів та оформлення бланків білетів та модулів, то ОП загалом відповідає Критерію 5, а виявлені експертною групою недоліки не є суттєвими та можуть бути виправленими у відповідності до рекомендацій.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз академічної та професійної кваліфікації викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, відповідно до наданої інформації у звіті та у відповіді на запит дозволяє зробити висновки щодо можливості в достатній мірі забезпечити досягнення визначених програмою цілей та програмних результатів навчання. Загалом для реалізації

ОП «Митна та біржова справа» за обов'язковими компонентами залучено 28 осіб (3 чоловіків (11%), 25 жінок (89%)). З них 20 кандидатів наук (з них 15 із званням доцента, 1 старший науковий співробітник), 7 докторів (4 професори, 3 доценти). Одна особа без наукового ступеня та звання - на посаді старшого викладача. Шість викладачів отримали сертифікати володіння іноземною (англійською) мовою на рівні B2 (відповідь на запит [blob:https://office.naqa.gov.ua/2c8de4cc-243a-4912-b163-71a07abo4978](https://office.naqa.gov.ua/2c8de4cc-243a-4912-b163-71a07abo4978)). Аналіз інформації, поданої в таблиці 2 звіту про самооцінювання, та уточненої інформації у відповідях на запити експертів щодо активності НПП дозволяє стверджувати про академічну та професійну відповідність викладачів, задіяних до ОП Ліцензійним умовам та відповідним обов'язковим освітнім компонентам програми. Проте слід зазначити, що на основі аналізу змісту ОК «Зовнішньоекономічна діяльність підприємницьких структур» (доц. Долгова Л. І.), ОК «Торговельне підприємництво», «Міжнародна підприємницька діяльність» (доц. Чернишов О.Ю.), ОК «Експертиза в митній справі» (доц. Скібіцька Л.І.), ОК «Технічне регулювання» (Семенова Д.О.) відповідно до поданої інформації у звіті СО та у відповіді на запит ([blob:https://office.naqa.gov.ua/97e51558-e5b2-491c-adf6-8eaffa4c0f47](https://office.naqa.gov.ua/97e51558-e5b2-491c-adf6-8eaffa4c0f47)) не спостерігається взаємозв'язку наукової діяльності за останні п'ять років та змістом згаданої компоненти. Окремі НПП виконують менше чотирьох пунктів Ліцензійних умов, а саме Дишлева С. М. (ОК «Фахова іноземна мова», Кузьміна О. В. (ОК «Інформаційно-комунікаційні системи та технології»), Григоренко І. В. (ОК «Товарознавство»), Ковтонюк І. Ю. (ОК «Теорія ймовірностей і математична статистика»), Семенова Д. О. (ОК «Біржова електронна торгівля», ОК «Організація біржової торгівлі», «Технічне регулювання»), Скібіцька Л. І. (ОК «Академічне письмо», «Експертиза в митній справі»). Склад кафедри та детальна інформація про викладачів, їх наукову активність та результати стажування та підвищення кваліфікації представлено на веб-сторінці кафедри за посиланням: <https://cutt.ly/58bEkOL>

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Переважає більшість залучених викладачів обрані за конкурсом та працюють за контрактом. Проте є окремі НПП, які працюють за наказом до оголошення конкурсу. Конкурсний добір викладачів здійснюється у відповідності до Порядку проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників НАУ (<https://cutt.ly/L8bE5N4>). Слід зазначити, що в ЗВО практикується укладення контрактів з НПП на 3-5 років, що було підтверджено на зустрічах. Відповідно до порядку наказом ректора створюється конкурсна комісія (<https://cutt.ly/B8bRkU3>), інформація про це оприлюднюється на сайті університету (<https://cutt.ly/88bRcWу>). Крайній конкурс в ЗВО (в т.ч. по кафедрі) було оголошено 22.04.2021р. (наказ 237/од за посиланням: <https://cutt.ly/B8bRkU3>). Серед оголошених вакансій було 8 на посаду доцента та 2 - на посаду старшого викладача (<https://cutt.ly/e8bOfhk>). У 2022 році конкурс не оголошувався через воєнний стан і було прийнято рішення про продовження терміну діючих контрактів, про що було сказано на зустрічах. В Порядку проведення конкурсного відбору в п.5 сформульовано чіткі та прозорі кваліфікаційні вимоги до претендентів на різні категорії посад. П. 6.1 Порядку також передбачено можливість щодо проведення відкритих занять претендентами на вакантні посади, проте відкритої інформації про такі заняття не оприлюднено. У порядку проведення конкурсного відбору в п.4 описано процедуру конкурсного відбору, в якій зазначено, що попереднє обговорення кандидатур претендентів на заміщення вакантних посад доцентів здійснюється трудовим колективом відповідної кафедри. Проте у вимогах до кандидатури не зазначено про необхідність виконання претендентами не менше 4 видів та результатів Ліцензійних умов. Також не повністю врегульовані повноваження та обов'язки гаранта щодо конкурсного відбору викладачів та закріплення їх за окремими ОК. Так в Положенні про гаранта (<https://cutt.ly/x8bUs6g>) передбачено право гаранта (п.4) щодо рекомендації кандидатур НПП. Проте не вказано порядок та терміни внесення таких рекомендацій. В цілому умови конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму при реалізації освітньої програми.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

В ЗВО практикується залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу через діяльність Ради роботодавців, діяльність якої регулюється відповідним положенням (<https://cutt.ly/q8bAcXG>). Відповідно, цим положенням визначено періодичність засідань - два рази в рік. Перше засідання Ради роботодавців факультету економіки та бізнес-адміністрування, де реалізується ОП, відбулось 16 листопада 2021 року (<https://cutt.ly/Q8bICOW>). Рада роботодавців створена розпорядженням №124 від 22.11.21р., до складу якої входить 20 представників бізнесу та 4 представники органів державної влади (<https://cutt.ly/18bO1f3>). Проте, на початку 2023 року склад ради роботодавців скорочено до 10 осіб. У формуванні проекту ОП «Митна та біржова справа» 2021 року у якості рецензентів були залучені: радник Асоціації митних брокерів України Іванченко Е.П. та менеджер з питань фіскального регулювання ПрАТ «Філіп Морріс Україна», к.е.н. Поляков М. Й. (<https://cutt.ly/58QpSRJ>). Свої пропозиції та відгуки до ОП надали: С. В. Гладкий (директор Української універсальної біржі), Подорожній О.О. (директор ТОВ «Конто ЮА сервіс»), О. А. Падалка (директор асоціації «Біржові та електронні майданчики»), О. І. Півторак (директор ПП «Укрросптовари»), Ю.В. Колесников (директор ТОВ «Плитторгсервіс»), О. Л. Данилів (директор ПП «Елестім-У») (<https://cutt.ly/t8QzmbG>). ЗВО є асоційованим членом Асоціації митних брокерів України (<https://cutt.ly/P8QlqQ7>) Повний перелік партнерів кафедри можна знайти за покликанням <https://cutt.ly/A8bFCvn>. Також роботодавці долучаються до обговорень у форматі засідань кафедри щодо вибіркових компонент ОП. Так 10.01.22 року до обговорення долучились директор ТОВ «Тревел енд маркетинг ЛТД» В. Артюшевська й директор ТОВ «Капсулар» О. Нагорний (член Ради роботодавців ФЕБА) (<https://cutt.ly/b8bJV85>). Також для розвитку в якісному забезпеченні даної освітньої програми через розширення баз практики, участі у

фахових комунікативних заходах, підвищення кваліфікації викладачів та здобувачів укладено угоду Асоціацією митних брокерів України (директор І. Зібницький) (<https://cutt.ly/r8QxRkX>).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Адміністрація факультету та викладачі запрошують та організовують інформаційно-пізнавальні та практично-навчальні заходи для здобувачів освіти за даною ОП. Організована лекція про організацію та порядок створення власної справи О. Паращенко – засновником БФ «Сильна нація» та мережі спортивних клубів (01.10.21р., <http://bit.ly/41OS494>). В рамках кафедрального проєкту "Діалоги з бізнесом" 05.09.22р. відбулась гостьова лекція засновника рекламного агентства «Мооп» - Д. Андрєєва, який поділився досвідом організації бізнесу в Україні з позиції стратегічного підходу за напрямками діяльності (<https://cutt.ly/O8bZG3E>) 19 січня 2022 року відбулась гостьова лекція керуючого партнера компанії ITG І. Пороха на тему «Криптовалюти: світові тенденції та підходи до інвестування» (<http://bit.ly/3Z5p2QF>). 29.06.22 р. було організовано проведення лекції митним брокером ТОВ «Укртрансгаєнт» Д. Шаги на тему: «Розмитнення автотранспортних засобів некомерційного призначення» (<https://cutt.ly/b8QvEWI>). 13 вересня 2022 року професором кафедри економіки та бізнес-технологій Пашко П.В. проведено розширену лекцію з дисципліни "Електронна митниця" для здобувачів освіти 4 курсу ОП "Митна та біржова справа" із залученням директора департаменту цифрового розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації Державної митної служби України Д. Киященко. (<https://cutt.ly/n8QcFQy>). Також на зустрічі 2 професор Пашко П.В. зазначив, що такі спільні лекції проводять систематично. 17.02.2023р. відбулась екскурсія для слухачів курсів митних брокерів на МП «Західний». (<https://cutt.ly/f8QcwxQ>) Впродовж 2022 року здобувачі освіти 3 курсу ОП "Митна та біржова справа" пройшли курс підготовки і підвищення кваліфікації фахівців з митного оформлення та отримали Сертифікати АМБУ. (<https://cutt.ly/Y8QxCDj>) В позанавчальний час залучено професіоналів-практиків у форматі круглих столів та семінарів: - «Наукові інструменти в торгівлі та виробництві: практичні кейси досліджень», де студенти мали можливість ознайомитись з можливостями сучасних товариств товарознавства та митної справи, д.т.н., професорка Ягелюк С. (23.02.22р., <https://cutt.ly/o8bVfYY>). - «Сфери використання товарознавчих експертиз», начальник відділу експертизи та сертифікації товарів Вінницької торгово-промислової палати Бабій М.; експерт-товарознавець ТОВ «Незалежна судова експертиза та оцінка» Арашина О. (27.05.22р., <https://cutt.ly/U8bZ6wf>). - «Електронна митниця: структура, стан та перспективи», спільно із Асоціацією митних брокерів України (31.08.22р. <https://cutt.ly/28Qxwz3>) «Перехід до міжнародного застосування NCTS в Україні, Асоціація митних брокерів України (15.09.22р., <https://cutt.ly/b8QcUYH>) - «Новації в митному законодавстві: як використати переваги та отримати фінансові вигоди» організований Громадською радою при Держмитслужбі, за участі Департаменту митної політики Мінфіну, представників профільних департаментів Держмитслужби та бізнес-спільноти. (27.09.2022р., <https://cutt.ly/A8QcJBa>).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В процесі експертизи з'ясовано, що університет створює певні умови для професійного розвитку викладачів, що визначається Положенням про підвищення кваліфікації (стажування) науково-педагогічних працівників НАУ (<https://cutt.ly/58botDB>). Цим положенням визначено процедуру визнання результатів та передбачено формування план-графіків підвищення кваліфікації. На сьогодні перелік курсів підвищення кваліфікації, педагогічної майстерності тощо, які пропонує внутрішньоуніверситетська система, орієнтований, здебільшого, на зовнішніх слухачів, тому НПП кафедри економіки та бізнес-технологій здійснюють підвищення кваліфікації за межами університету в рамках довгострокового та короткострокового підвищення кваліфікації (стажування) в Україні та за кордоном. Довгострокове підвищення кваліфікації (стажування) НПП кафедри економіки та бізнес-технологій здійснюється відповідно до «Плану-графіка» підвищення кваліфікації (стажування) НПП факультету економіки та бізнес-адміністрування на навчальний рік. Для формування «Плану-графіка» завідувач кафедри складає список НПП кафедри, які мають пройти підвищення кваліфікації (стажування) у навчальному році, та передає його до деканату факультету. Декан факультету за поданням завідувачів кафедр готує «План-графік», який розглядається на Вченій раді факультету та передається до навчально-методичного відділу НАУ для подальшого його узгодження. Сприяння науковому розвитку НПП відбувається також шляхом реалізації Положення про рейтингове оцінювання діяльності НПП НАУ (<https://cutt.ly/S8b8sK4>). Проте інформації про результати такого рейтингування не оприлюднено, хоча це передбачено п. 4.17 відповідного Положення, яке прийняте ще у 2019 році. На зустрічі адміністрація ЗВО дала пояснення, що автоматизована система рейтингу знаходиться на дослідному етапі. Також слід зазначити, що не доступними на момент експертизи були показники рейтингу викладачів НАУ згідно з SCOPUS та Google Scholar (<https://cutt.ly/U8b4CWL>). У відповідь на запит ЕГ (<blob:https://office.naqa.gov.ua/c3d3f9c8-8232-41a2-859a-8897eb7e9011>) було отримано сертифікати щодо проходження підвищення кваліфікації за програмою фахівців з митного оформлення обсягом 80 год (2,7 кредити ECTS) НПП кафедри Войченко Т., Школенко О., Чумак О. Результати цих та інших стажувань та підвищень кваліфікації оприлюднені в профілях викладачів за покликанням: <https://cutt.ly/P8UWunY> Гарант ОП О. Чумак та професор П. Пашко були запрошені до інтерв'ювання, як експерти в галузі теорії та практики митної справи, у реалізації проєкту Інституту економічних досліджень та політичних консультацій "Підтримка громадської ініціативи "За чесну та прозору митницю" (<https://cutt.ly/i8Qz3Gz3>). Проте інформації щодо стажування та підвищення кваліфікації НПП Армаш Н. О., Дишлева С. М., Дячук Т. М., Захарчук О. М., Ороховська Л. А. у звіті СО та у відповіді на запит не наведено.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У ЗВО передбачено конкурси щодо впровадження інноваційних інформаційних комплексів, що регламентуються відповідним Положенням <https://cutt.ly/c8QuKIV>. Фактів стимулювання за результатами такого конкурсу НПП за досліджуваною ОП не виявлено. На зустрічі із адміністративними підрозділами начальник навчально-методичного відділу запевнив що для розвитку викладацької майстерності ЗВО укладено угоду з Університетом менеджменту освіти Національної Академії педагогічних наук. Також у звіті вказано, що для стимулювання розвитку викладацької майстерності проводяться конкурси підручників, монографій, навчальних посібників <https://cutt.ly/M8QuOfG>. Проте за вказаним покликанням крайні результати такого конкурсу представлені за 2019 рік. Також у ЗВО діє Центр мовної сертифікації та англійської освіти (<https://cutt.ly/h8nriw3>), що дозволяє НПП покращувати рівень знань іноземних мов. Так, зокрема, пропонуються курси фахової англійської мови (<https://cutt.ly/x8nrmo0>). У звіті СО вказано, що зокрема ННІО пропонує програми підвищення кваліфікації, які сприяють розвитку викладацької майстерності <https://cutt.ly/f8QuVgN> завдяки створенню Центру підвищення кваліфікації <https://cutt.ly/C8Qu15R>. Проте, прикладів участі НПП за досліджуваною ОП не надано. Окрім того, запропонований перелік курсів (<https://cutt.ly/48b57BY>, <https://cutt.ly/S8b6awI>) не стосується вказаної ОП. Викладачі кафедри та здобувачі освіти мають можливість публікації власних наукових здобутків у науковому збірнику «Проблеми системного підходу в економіці» (<http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/>), який входить до переліку фахових видань категорії «В», в т.ч. за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Документом, що регулює стимулювання наукової активності, є «Положення про преміювання працівників» <https://cutt.ly/r8b7Mv1>. На зустрічі із адміністрацією ЗВО запевнили, що у 2022 році на преміювання виділено 1,5 млн.грн. Так, зокрема грошову винагороду у вигляді премії за підвищення продуктивності праці періодично отримувала доцент кафедри В. Командровська. У ЗВО практикується виплата у розмірі 5 000 (п'яти тисяч) гривень за впровадження в освітній процес власних наукових досліджень, результати яких були опубліковані у вигляді фахової публікації (статті), що індексується у наукометричних базах даних Scopus, Web of Science Core Collection. Даний факт підтверджено на зустрічах проректором, викладачами кафедри та працівниками сервісних служб. Так, таку винагороду отримали у вигляді премії доц. Школенко О. та В. Командровська.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. Більшість залучених викладачів в цілому відповідають за академічною кваліфікацією та освітою ОП, відповідні підвищення кваліфікації більшості НПП підтверджено свідоцтвами та сертифікатами. 2. Процедури добору викладачів є прозорими та публічними. 3. Укладені договори про співпрацю з роботодавцями та озвучена ними готовність до співпраці дозволяє стверджувати про перспективи даної ОП. У межах договору №1 від 22 січня 2022 р. окремими НПП (3 особи) та здобувачами освіти (5 осіб) пройдено підвищення кваліфікації та сертифікацію за програмою “Митне оформлення”, що підтверджено відповідними сертифікатами. Участь та сертифікація викладачів, залучених до реалізації ОП, в Українській асоціації митних брокерів України сприяє підвищенню їх фахового рівня та набуттю практичних навичок у сфері митної та біржової справи. 4. ЗВО створює систему стимулювання професійному розвитку викладачів та сприяє розвитку викладацької майстерності, використовуючи матеріальні та моральні методи стимулювання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Окремі НПП не виконують чотири і більше пп. Ліцензійних умов, а саме: Дишлева С. М. (ОК “Фахова іноземна мова”, Кузьміна О. В. (ОК “Інформаційно-комунікаційні системи та технології”), Григоренко І. В. (ОК “Товарознавство”), Ковтонюк І. Ю. (ОК “Теорія ймовірностей і математична статистика”), Семенова Д. О. (ОК “Біржова електронна торгівля”, ОК “Організація біржової торгівлі”, “Технічне регулювання”), Скібіцька Л. І. (ОК “Академічне письмо”, “Експертиза в митні справі”). Рекомендовано переліченим НПП посилити критерії професійної активності відповідно до Ліцензійних умов до 2024 рр. ЗВО рекомендувати посилити контроль за дотриманням пп. Ліцензійних умов при закріпленні викладача за окремими освітніми компонентами. Окремі ОК забезпечуються НПП, професійна діяльність (наукова діяльність, стажування, підвищення кваліфікації) яких не відповідає змісту відповідних ОК, а саме: ОК «Зовнішньоекономічна діяльність підприємницьких структур» (доц. Долгова Л. І.), ОК “Торговельне підприємництво”, “Міжнародна підприємницька діяльність” (доц. Чернишов О.Ю.), ОК “Експертиза в митній справі” (доц. Скібіцька Л.І.), ОК “Технічне регулювання” (Семенова Д.О.) Рекомендується посилити наукову діяльність та ЗВО включити до плану підвищення кваліфікації за профільними програмами зазначених НПП. Низький рівень залученості фахівців-роботодавців безпосередньо до аудиторних занять. Слід систематично (мінімум 2-3 рази в семестр) залучати фахівців-практиків до аудиторних занять (в т.ч. представників ТОВ «Українська Універсальна Біржа» до ОК “Біржовий ринок”, “Організація біржової торгівлі”, “Біржова електронна торгівля”, представників “ВАКЦ” до ОК “Торговельне підприємництво”, ОК “Інформаційно-комунікаційні системи та технології” та інших), що передбачено укладеними угодами та підтверджено їх готовністю на зустрічах. У ЗВО не передбачена власна програма підвищення кваліфікації викладачів для розвитку їх професійних навичок та педагогічної майстерності. Рекомендовано посилити роботу щодо формування таких курсів власними можливостями або у співпраці з іншими ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 6.2-6.6 та частково по підкритерію 6.1: кваліфікація викладачів в більшості відповідає дисциплінам, що викладаються, та забезпечує досягнення цілей та програмних результатів навчання, процедури конкурсів на посади забезпечують потрібний рівень професіоналізму, роботодавці та інші стейкхолдери залучені до освітнього процесу. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності освітньої програми критерію 6 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час огляду МТБ було продемонстровано: 1) Бібліотеку (3-х поверхове приміщення, оснащене пандусами, Wi-Fi, доступом до електроживлення через розетки); читальні зали; простір неформальної освіти "CleverSpace", де проводять різні заходи/заняття для здобувачів (оснащене мультимедійною технікою, кріслами-мішками, фліпчартами, кавоваркою тощо); комп'ютерний клас з кольоровим принтером; періодичні видання економічного спрямування (Економіка України, Фінанси України, Business тощо); 2) Медичний центр НАУ (консультаційні послуги за 12 напрямками, денний стаціонар, де викладачі та студенти мають можливість отримати медичну допомогу амбулаторно-поліклінічного профілю); 3) Центр харчування, який складається з кафе, їдальні, буфетів; 4) Центр культури та мистецтв (з глядацьким залом на 1,5 тис. посадкових місць, гримерні, репетиційні зали); 5) кабінети, в яких проходять лекційні/практичні заняття та інші зустрічі у межах реалізації ОП (Зала засідань ФЕБА, лабораторія з комп'ютерами та проектором, лекційні та практичні з проекторами, закріплені за кафедрою економіки та бізнес-технологій). У кабінетах, закріплених за кафедрою, після заміни вікон ведуться приготування до ремонтних робіт, які будуть проводити Експлуатаційно-ремонтна дільниця НАУ (<https://cutt.ly/x8TLrHr>), яка керується затвердженим ректором Планом ремонтних робіт. Додатково наданими фотозвітами було продемонстровано кімнати у гуртожитках. Студентське містечко НАУ знаходиться біля навчальних корпусів і складається з 11 гуртожитків, паспортного столу, готельного блоку (<https://cutt.ly/k8TdHrD>). За словами С.Ю. Тімкіної, проректора з гуманіт. політики та інновацій, в гуртожитках НАУ, побудованих за різними типами (коридорна, блочна, секційна система), живуть не тільки здобувачі, але й викладачі. Представники фокус-групи здобувачів підтвердили, що потреби у гуртожитку на поточний момент в них немає. За словами Н.І. Слободян, начальниці планово-фінансового відділу, на початку календарного року кожен структурний підрозділ (факультет, кафедра) формує запити щодо необхідних для забезпечення освітнього процесу матеріальних ресурсів, які потім у межах наявних коштів задовольняються. Інформація щодо фінансово-економічної діяльності НАУ представлена на сайті НАУ (<https://cutt.ly/K8TVhna>), в т. ч. і кошториси на 2023 рік (<https://cutt.ly/E8TVnDO>). Під час резервної зустрічі було продемонстровано доступ до Google Classroom і відповідного навчально-методичного матеріалу у супровід дисциплінам. Також доступ до навчально-методичних комплексів кафедри економіки та бізнес-технологій передбачений через Репозитарій НАУ (<https://er.nau.edu.ua/>). На додатковий запит був наданий перелік програмних продуктів, які використовуються під час викладання ОК цієї ОП, зокрема Microsoft Office, TorgSoft, ПЗ «Інспектор», Notion, Streamline тощо. ЕГ дійшла висновку, що наявні матеріально-технічні, фінансові ресурси НАУ й навчально-методичне забезпечення ОП забезпечують досягнення визначених цілей та ПР навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЕГ констатує факт, що НАУ забезпечує вільний доступ всіх учасників освітнього процесу у межах ОП "Митна та біржова справа" до: 1) нормативних документів загалом у ЗВО через сайт (<https://nau.edu.ua/ua/>); 2) методично-навчального забезпечення (огляд МТБ, через Google Classroom, Репозитарій НАУ, Віртуальна екскурсія кафедрою економіки та бізнес-технологій (<https://cutt.ly/O8Uit2Q>)); 3) електронних копій документів наукового, освітнього й методичного призначення, створених викладачами, співробітниками, аспірантами, студентами НАУ (Репозитарій НАУ, <https://er.nau.edu.ua/>); 4) актуального розкладу на сайті ФЕБА НАУ (<https://cutt.ly/s8UedGQ>); 5) бібліотечних

послуг, зокрема реєстрації в бібліотеці, консультації, антиплагіатної перевірки через StrikePlagiarism (<https://cutt.ly/V8Y6ITg>), доступу до наукометричних баз Scopus, Web of Science, ScienceDirect (огляд МТБ, <https://www.lib.nau.edu.ua/>). Наприклад, через послугу “Електронний каталог” (<https://cutt.ly/U8Y5U7v>) можна шукати джерела за дисциплінами “Митна логістика”, “Митне діловодство”, “Митне право”, “Митне регулювання зовнішніх зв'язків”, “Митні операції”, “Митні процедури”, “Митний контроль та митне оформлення” тощо. На момент проведення акредитації навчальний процес за ОП “Митна та біржова справа” відбувається дистанційно через сервіс “Google Meet”. Доступ до зустрічей здобувачі отримують через Google Classroom. На території НАУ є безоплатний доступ до Wi-Fi, що підтверджується проведеними дистанційними зустрічами. За словами гаранта ОП, щорічно кафедрою економіки та бізнес-технологій проводиться Міжнародна науково-практична конференція “Сучасні проблеми економіки та бізнесу”. Залучення здобувачів до останньої такої конференції підтверджується їхніми тезами в конференції 10-11 листопада 2022 р. (Д.С. Цхададзе “Інформаційні технології в митній діяльності”, В.Р. Шаповал “Модернізація інфраструктури митного посту”, <https://cutt.ly/Z8Ys1ST>). На сайті ФЕБА НАУ у розділі “Наука” → “Конференції” → “Конференція ПОЛІТ” (<https://cutt.ly/G8UwXkx>) розміщено запрошення на відповідну конференцію 2022 року, що вже не є актуальним. Здобувачі освіти можуть платно публікувати статті у фахових виданнях НАУ, зокрема у журналі “Проблеми системного підходу в економіці” (<http://www.psaе-jrnl.nau.in.ua/>) та у Збірці наукових праць, яку щорічно видає кафедра економіки та бізнес-технологій (за словами гаранта ОП). ЕГ підсумовує, що НАУ забезпечує безоплатний доступ до необхідної інфраструктури та інформаційних ресурсів учасникам освітнього процесу у межах ОП, сприяє залученню здобувачів освіти до участі у конференціях. Але з огляду на наповнення сайту ФЕБА ЕГ рекомендує розміщувати актуальні запрошення на конференції, а також для підвищення рівня публікаційної активності ЕГ рекомендує створити для здобувачів освіти систему пільгових умов щодо публікацій у фахових виданнях НАУ.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

У НАУ функціонує Відділ безпекової діяльності (<https://cutt.ly/d8UszRl>), основним завданням якого є забезпечення надійності охорони службових приміщень навчальних корпусів, гуртожитків та інших об'єктів університету та недопущення правопорушень на території ЗВО. Працівники Відділу керуються Інструкцією про пропускний та об'єктовий режим у НАУ (<https://cutt.ly/o8UsToJ>). Під час огляду МТБ ЕГ пересвідчилася, що в корпуси НАУ особи без пропуску не можуть зайти через встановлену систему турнікетів. Пропускна система діє і в гуртожитках, для зручності чого в різних гуртожитках НАУ використовують пропуски різного кольору. На відео, наданих додатково про гуртожиток, продемонстровані стенди “Інформація щодо дій при виникненні надзвичайних ситуацій”, спеціальні позначки на дверях щодо дій у разі виникнення небезпек. За словами С.Ю. Тімкіної, проректора з гуманіт. політики та інновацій, в 3-х гуртожитках НАУ організовані Студентські пункти незламності, де студенти можуть підзарядити свої пристрої, попити чаю та зігрітися. За словами Н. Хорощак, заст. голови студради гуртожитку №6, перевірка кімнат і порядку відбувається щотижня, періодично приїжджає служба дезінфекції. За словами гаранта, оскільки НАУ проектувався як стратегічний об'єкт, то від початку будувалися потужні укриття на випадок різного роду загроз. Під час огляду МТБ були продемонстровані 2 укриття (під Загальним центром харчування та Центром культури та мистецтв), забезпечені питною водою, аптечками, місцями для сидіння, столами, Wi-Fi, вбиральнями, вогнегасниками, позначками “Вихід”, що підтверджується і наданими додатково відео про них. Під час огляду МТБ було продемонстровано, що в кожному кабінеті, де проходять зустрічі чи заняття, наявним є вогнегасник. За словами С.Ю. Тімкіної, проректора з гуманіт. політики та інновацій, для дотримання учасниками освітнього процесу НАУ ділового етикету діє “Пам'ятка щодо зовнішнього охайного вигляду учасників освітнього процесу НАУ” (<https://cutt.ly/g8UassJ>), яка передбачає дотримання певних правил щодо макіяжу, одягу, стилю учасників освітнього процесу. Наприклад, забороняється ходити до ЗВО у пляжному одязі, дуже коротких спідницях чи занадто декольтованих блузах. Система охорони має реагувати на такі випадки: в 1 раз – попередженням, у 2 раз – недопуском до приміщень НАУ. За словами головного лікаря Медичного центру НАУ, В.О. Петліна, якщо учаснику освітнього процесу необхідна термінова медична допомога, в охорони є чітка інструкція у таких випадках: викликати швидку і повідомити Медичний центр, працівники якого можуть надати першу допомогу швидше. В НАУ передбачена психологічна підтримка учасників освітнього процесу, можливість звернення до якої передбачена на сайті НАУ (<https://cutt.ly/X8UDPIa>). За результатами зустрічей з представниками різних фокус-груп, огляду МТБ і наданих додатково матеріалів ЕГ підсумовує, що освітнє середовище НАУ є безпечним для життя та здоров'я учасників освітнього процесу, в т.ч. і за умов повітряних тривог.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Інтерв'ювання здобувачів освіти засвідчило їхню обізнаність щодо процесу організації освітнього процесу через Google Class та наявного супровідного матеріалу щодо лекційного матеріалу, навчально-методичного забезпечення та практичних завдань. Основними інформаційними джерелами є сайт НАУ (<https://nau.edu.ua/>) та сайт ФЕБА (<http://feba.nau.edu.ua/>). На сайті НАУ у зручному форматі можна знайомитися з анонсами подій за місяцями поточного року (<https://nau.edu.ua/ua/event/>). На сайті ФЕБА у розділі “Розклад” (<https://cutt.ly/u8U7g8W>) розміщений розклад занять 2 семестру 2022-2023 н.р. Через Google Calendar викладачі запрошують студентів до курсів/занять, встановлюють дедлайни здачі робіт, сповіщення про які здобувачі отримують через власні електронні скриньки. За словами К. Ковальської, голови наук.напряму студради ФЕБА та студентки цієї ОП, питання, які виникають у здобувачів, вирішуються через куратора чи обговорюються під час кураторських годин. За словами в.о. голови студради ФЕБА, С. Думбрави, для студентів 1 курсу проводять ознайомчі зустрічі, доказом чому є інформація

про “Тиждень першокурсника ФЕБА” (<https://cutt.ly/n8IqqOT>). Під час огляду МТБ були продемонстровані інформаційні стенди кафедри економіки та бізнес-технологій для здобувачів і абітурієнтів. За словами Н. Хорошак, заст. голови студради гуртожитку №6, інформацію щодо гуртожитків поширюють у телеграм-каналах і розвішують на 1-му поверсі гуртожитку на спеціальних стендах. За словами Голови студради НАУ, А.В. Коваленко, комунікація зі здобувачами освіти підтримується через telegram-чати (у кожного Факультету є свій канал); за словами в.о. голови студради ФЕБА, С. Думбрави, здобувачі можуть написати на електронну пошту, а також звернутися через старосту групи, що було підтверджено і студентом (Д. Довгалюком), який є старостою групи. На сайті ФЕБА передбачена окрема сторінка “Студентська рада” (<https://cutt.ly/m8UH8LS>), де вказана відповідна контактна інформація (Instagram, Telegram, Tik-Tok, Чат ФЕБА). За словами С.Ю. Тімкіної, проректора з гуманіт. політики та інновацій, з поточного навчального року студенти отримують студентський із вбудованим чіпом, який дозволяє їм користуватися громадським транспортом на пільгових умовах. За необхідності студенти 2,3,4 курсів можуть поміняти свій старий студентський на новий за додаткову плату. ЕГ підсумовує, що НАУ забезпечує здобувачів освіти цієї ОП різними видами підтримки на належному рівні. ЕГ рекомендує на сторінці сайту ФЕБА “Студентське самоврядування” (<https://cutt.ly/68UXjYT>) вчасно поновлювати інформацію (наразі оприлюднена інформація за 2019 рік), а також виокремити на сайті ФЕБА у розділі “Студенту” окремий підрозділ зі структурованою довідковою інформацією щодо найпоширеніших питань, що виникають у студентів (отримання довідок, переведення на індивідуальний план, переведення на заочну форму навчання, поселення у гуртожиток, втрата пароля від акаунта тощо).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Під час огляду МТБ та знайомства з наданими додатково матеріалами (фото, відео), зокрема навчальних корпусів НАУ і Студентського містечка, ЕГ пересвідчилася у тому, що ЗВО забезпечене сприятливими умовами для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами. За словами гаранта (О.В. Чумак), на ОП “Митна та біржова справа” осіб з особливими потребами серед здобувачів вищої освіти немає. Безбар’єрний навчальний простір для задоволення широкого діапазону освітніх, інформаційних та соціальних потреб осіб з особливими потребами та інклюзією забезпечується в НАУ через: 1) матеріальні ресурси (наявність пандусів у корпусах і гуртожитках, ліфтів (в т.ч. вантажних), спеціалізованих вбиралень, спеціальних позначок для пошуку цих вбиралень); 2) дистанційний доступ до інформації та можливості замовлення дистанційних послуг (навчально-методичний матеріал у Google Classroom; Репозитарій НАУ; дистанційні послуги бібліотеки (реєстрація онлайн, електронне доставлення фрагментів документів, оформлення списків літератури тощо); 3) нормативне регулювання питань, що стосуються навчання осіб з обмеженими можливостями (Розділ сайту “Забезпечення інклюзивної освіти” (<https://cutt.ly/k8Idp5Z>): Розпорядження “Про закріплення аудиторій для осіб з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу”, Наказ “Про затвердження Положення про порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у НАУ”, “Концепція організації інклюзивного навчання в НАУ”, План графік виконання щодо організації безбар’єрного доступу до будівель та приміщень, Порівняльна таблиця виконання плану-графіку здійснення реконструкції та проведення ремонту будівель з урахуванням відповідних вимог державних будівельних норм, Документальне підтвердження фахівця з питань технічного обстеження будівель та споруд (посвідчення; додаток до посвідчення), Акт огляду та оцінки стану комплексу будівель та території НАУ (2022 р., 2021 р.)). Зокрема, Концепцією організації інклюзивного навчання в НАУ чітко перераховані шляхи впровадження інклюзивної освіти у ЗВО, в т.ч. і забезпечення архітектурної безбар’єрності університетського містечка (пандуси, туалети, ліфти, звукові сигнали, позначки тощо) та залучення, за потреби, батьків здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами до участі в освітньому процесі для підвищення його ефективності (<https://cutt.ly/I8Iff9M>). Зі свого боку, Розпорядженням “Про закріплення аудиторій для осіб з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу” за різними факультетами закріплені аудиторії для здійснення освітнього процесу, до якого залучені особи з особливими потребами (<https://cutt.ly/g8IgdUo>). За словами гаранта, якщо в групі є здобувач, що має обмежені можливості, то заняття проходять на 1-му поверсі для всієї групи. ЕГ підсумовує, що НАУ забезпечує організацію освітнього процесу для осіб з особливими потребами на належному рівні.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов’язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Інтерв’ювання зі здобувачами вищої освіти підтвердило їхню обізнаність щодо: 1) моделі поведінки під час виникнення конфліктних ситуацій, зокрема під час навчання необхідно повідомити старості, а потім куратору; 2) у випадку необхідності анонімного звернення на сайті НАУ функціонує Скринька довіри; 3) якщо це пов’язано із гуртожитком, то слід повідомити старосту гуртожитку чи його замісника, або службу охорони студмістечка. За словами представників фокус-групи здобувачів випадків конфліктних ситуацій з ними не відбувалися і вони про подібні не чули. Це підтверджується і словами гаранта ОП (О.В. Чумак), що за роки існування ОП, що акредитується жодних конфліктних ситуацій не виникало, що першочергово забезпечується тісними комунікаціями та зворотним зв’язком із здобувачами освіти. За словами в.о. голови студради ФЕБА, С. Думбрави, якщо виникає питання про недоброчесність студента, про порушення порядку внутрішнього проживання у Студмістечку, такі питання виносяться на Збори, де присутні представники адміністрації НАУ, представники студентського самоврядування, гуртожитку, профкому ФЕБА, та безпосередньо сам порушник, які мають в процесі обговорення прийти до висновку.

ЕГ підтверджує наявність на сайті НАУ: 1) Скриньки довіри (<https://cutt.ly/B8ImPpI>); 2) нормативних документів, що регулюють питання, пов'язані із профілактикою або мінімізацією наслідків від виникнення конфліктних ситуацій між учасниками освітнього процесу (Антикорупційна програма НАУ (<https://cutt.ly/L8Imouc>), Положення про організацію внутрішньої службової перевірки в НАУ (<https://cutt.ly/38IQf7Q>)); 3) Відділ з питань запобігання та виявлення корупції (<https://cutt.ly/Z8IQW33>), який керується відповідним Положенням (<https://cutt.ly/Z8IQPq9>), в якому одним з основних завдань функціонування цієї структурної одиниці НАУ визначено додержання вимог антикорупційного законодавства та антикорупційної програми НАУ, підготовка, забезпечення та контроль за здійсненням заходів із запобігання та виявлення корупції; 4) Комісія з профілактики правопорушень (<https://cutt.ly/P8IQ4zy>). ЕГ підсумовує, що в НАУ передбачена чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій, а всі учасники освітнього процесу демонструють належний рівень щодо поінформованості як діяти у таких випадках.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

На думку ЕГ, у межах Критерію 7 позитивними є наступні практики / можливості для учасників освітнього процесу: 1) наявність простору неформальної освіти “CleverSpace” в приміщенні Науково-технічної бібліотеки НАУ, де проводять різні заходи/заняття для здобувачів (оснащене мультимедійною технікою, кріслами-мішками, фліпчартами, кавоваркою тощо); 2) наявність Медичного центру НАУ, де викладачі чи студенти, пріоритетно перед зверненнями населення, мають можливість отримати медичну допомогу амбулаторно-поліклінічного профілю; 3) наявність Центру культури та мистецтв з глядацьким залом на 1,5 тис. посадкових місць та репетиційними залами, де можна організувати додаткові тренування чи репетиції; 4) залучення здобувачів освіти до участі у конференціях і конкурсах, що підтверджується тезами та сертифікатами з сайту НАУ; 5) дотримання вимог “Пам'ятки щодо зовнішнього охайного вигляду учасників освітнього процесу НАУ” всіма учасників освітнього процесу задля сприяння набуттю здобувачами освіти базисів ділового етикету; 6) наявність Студентських пунктів незламності у 3-х гуртожитках НАУ, де студенти можуть підзарядити свої пристрої, попиту чаю та зігрітися.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Наявність неоновленої/неактуальної інформації щодо активностей студентського самоврядування та конференцій, які плануються, на сайті ФЕБА. Рекомендовано у розділі “Наука” → “Конференції” розміщувати запрошення на конференції, які плануються, та, які вже відбулися, а також вчасно поновлювати інформацію на сторінці сайту ФЕБА “Студентське самоврядування”. Відсутність систематизованої подачі довідкової інформації про найпоширеніші питання здобувачів освіти на сайті ФЕБА. Рекомендовано виокремити на сайті ФЕБА у розділі “Студенту” окремий підрозділ зі структурованою довідковою інформацією щодо найпоширеніших питань, що виникають у студентів.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Під час роботи з критерієм 7, ЕГ дійшла до висновку, що ОП “Митна та біржова справа” має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 7.1-7.6. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів та їхнього контексту, наявності позитивних практик (простір неформальної освіти “CleverSpace”, Медичний центр, Центр культури та мистецтв, Студентські пункти незламності, “Пам'ятка щодо зовнішнього охайного вигляду учасників освітнього процесу НАУ”, активне залучення здобувачів освіти до участі у конференціях і конкурсах, студентські квитки з вбудованими чіпами) ЕГ вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності ОП критерію 7 за наявності недоліків (неоновлена інформація у деяких розділах сайту ФЕБА, відсутність структурованої подачі довідкової інформації на сайті ФЕБА щодо найпоширеніших питань здобувачів), які не є суттєвими, та, які можна виправити через реалізацію відповідних рекомендацій протягом навчального року.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичності перегляду ОПП регулюються відповідними документами, структурований перелік яких наведено в закладці «Документація системи забезпечення якості університету» за покликанням <https://cutt.ly/68ntQ9K>. Серед документів, які регулюють процедури розроблення, затвердження та перегляду ОП є такі: Положення про систему забезпечення якості ВО та освітньої діяльності НАУ (<https://cutt.ly/28nyzuX>), Положення про освітні програми (<https://cutt.ly/78m4JfT>), ПОЛОЖЕННЯ про Раду з якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (<https://cutt.ly/B8m4NZo>), Положення про організацію освітнього процесу в НАУ (<https://cutt.ly/L8m45gr>). Уперше ОП «Митна та біржова справа» за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність було розроблено у 2018 році (протокол №1 науково-методичного семінару кафедри від 12.02.2018). У зв'язку із затвердженням Стандарту вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та у відповідності до результатів проведеного анкетування здобувачів вищої освіти та обговорень спеціальних компетентностей з роботодавцями було затверджено нову редакцію ОП (протокол засідання методичної ради кафедри №2 від 18 березня 2019 р.). У 2021 році відбулося ґрунтовне оновлення змісту та структури ОПП та отримано відгуки-рецензії провідних фахівців у сфері митної та біржової справи (І. Д. Зібницький І. Д. - директор «Асоціації митних брокерів України», С. В. Гладкий - директор Української універсальної біржі, О. О. Подорожній - директор ТОВ «Конто ЮА Сервіс» та інші (<https://cutt.ly/t8QzmbG>). У 2022 році до обговорення ОП на засіданні кафедри було долучені І. Д. Зібницький І. Д. (директор «Асоціації митних брокерів України»), здобувач освіти Цхададзе Д., а також НПП кафедри економіки та бізнес-технологій. Пропозиції щодо удосконалення ОП можна подати за допомогою звернення за покликанням <https://cutt.ly/z8m9Mlc> або на електронну пошту у розділі «Проекти освітніх програм» (<https://cutt.ly/h8m4lar>). Проте проекту на 2023 рік не оприлюднено. Так у 2022 році згідно з наказом т.в.о. ректора № 256/од від 31.08.2022 р. «Про внесення змін» було внесено зміни щодо обов'язкових компонент, а саме: було змінено назву ОК 23: із «Соціальна відповідальність бізнесу» на «Соціальна відповідальність в авіації», змінено назву ОК 29: з «Основи митної справи» на «Основи митної справи в Україні» та змінено назву ОК 25: із «Бізнес-діагностика та планування» на «Бізнес-діагностика та корпоративна аналітика» (Витяг з протоколу №6 від 12.05.2022р. <https://cutt.ly/68m8Q5y>) та інші. Як зазначила на онлайн зустрічах гарант ОП О. Чумак, члени проектної групи здійснюють моніторинг провадження освітньої діяльності за ОП. Варто зазначити, що однією із важливих процедур моніторингу ОП є опитування здобувачів освіти. Проте опитування роботодавців і викладачів не проводяться.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Участь студентського самоврядування у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП затверджена у Статуті НАУ, що сприяє виявленню слабких та підсиленню сильних сторін ОП та інформує та мотивує здобувачів ВО до участі в опитуваннях та анкетуванні. На рівні університету та кафедри економіки та бізнес-технологій проводиться опитування здобувачів та оцінка рівня внутрішньої системи забезпечення. Здобувачі ВО безпосередньо також залучаються до вдосконалення ОП, що було підтверджено на онлайн-зустрічі з експертною групою як самими здобувачами ВО за цією ОП (Зустріч 4), так і представниками студентського (громадського) самоврядування ЗВО та факультету економіки та бізнес-адміністрування (Зустріч 5). Рівень залученості студентів до розробки і перегляду ОПП визначається на підставі анкетування (<https://cutt.ly/v8m7m51>), результати якого використовуються при переглядах ОП. Із проведеного аналізу Університетом, зазначено, що проведений моніторинг показав: На думку 67,8% здобувачів викладачі мають високий рівень викладання освітніх компонент, 90,9% відзначили значимою пропонувану викладачем інформацію для майбутньої професійної діяльності. 30% оцінили рівень задоволеності ОП як високий, 54% оцінили рівень задоволеності ОП як достатній. Проте наведені дані не відображають рівень задоволеності в межах окремих ОП. Здобувачка освіти Мейлах О. була долучена до обговорення у 2021 році та підтвердила врахування побажання здобувачів освіти щодо посилення практичної спрямованості під час навчання. (витяг з протоколу №3 від 03.02.2021р. (blob:<https://office.naqa.gov.ua/60f7a39a-da11-4b37-981e-b47b9d4ddd73>)). Здобувач освіти Цхададзе Д. був долучений як представник здобувачів до обговорення на відповідне засідання, та зазначив, що редакція 2022 року відповідає студентоцентрованому підходу і забезпечує якісну підготовку за даною програмою ((Витяг з протоколу №6 від 12.05.2022р. <https://cutt.ly/68m8Q5y>)).

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці залучені до процесу періодичного перегляду ОП через діяльність Ради роботодавців, діяльність якої регулюється відповідним положенням (<https://cutt.ly/q8bAcXG>). Відповідно до цього положення здійснюються зустрічі та відповідне обговорення змін та рекомендації до ОП два рази в рік. Рада роботодавців створена розпорядженням №124 від 22.11.21р., до складу якої входить 20 представників бізнесу та 4 представники органів державної влади (<https://cutt.ly/I8bO1f3>). Проте на початку 2023 року склад ради роботодавців скорочено до 10 осіб. Перше засідання Ради роботодавців факультету економіки та бізнес-адміністрування, де реалізується ОП, відбулось 16 листопада 2021 року (<https://cutt.ly/Q8bICow>). Від кафедри по досліджуваній ОП до складу Ради роботодавців факультету економіки та бізнес-адміністрування включено директора Асоціації митних брокерів України І.Д. Зібницького (Договір про співпрацю отриманий у відповідь на запит ЕГ blob:<https://office.naqa.gov.ua/a8ce1f2a-be7f-46ao-b1c8-de1be53457b7>). При проектуванні ОП «Митна та біржова справа» до процедур узгодження та рецензування програми долучився, зокрема, С. В. Гладкий, директор ТОВ «Українська універсальна біржа», з якою згодом, було укладено угоду про співпрацю (Договір отриманий у відповідь на запит ЕГ blob:<https://office.naqa.gov.ua/38b926b6-c5e6-4e21-a0c4-e85c0b0faa2e>). Також укладено договір про співпрацю

Всеукраїнською Асоціацією контактних центрів (blob:https://office.naqa.gov.ua/9d2260d2-9c6c-49bb-958e-318484e77f2c). Як зазначалось на онлайн зустрічах, обговорення програмних результатів ОП та ОК проводилося на засіданнях кафедри. Так, 12.05.2022р. проведена зустріч, на якій обговорювались зміст та структура ОП, висловлювались пропозиції з удосконалення нормативної та вибіркової частин, які рекомендували врахувати в ОПП на 2022 р. (<https://cutt.ly/68m8Q5y>). Участь роботодавців при започаткуванні та оновленні ОП регламентована п. 3.2, 3.3 Положення про систему забезпечення якості ВО та освітньої діяльності НАУ (<https://cutt.ly/28nyzuX>), п. 3.1.3 Положення про освітні програми НАУ (<https://cutt.ly/78m4JfT>), п. 4.1. Положення про раду роботодавців НАУ (<https://cutt.ly/a8QqHvQ>)

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Перший випуск за освітньою програмою «Митна та біржова справа» відбувся у 2022 році. Зі слів гаранта (резервна зустріч), з метою узагальнення інформації щодо кар'єрного шляху випускників та їх траєкторії працевлаштування відбувається усне опитування через кураторів академічних групи та відображення на сторінці кафедри професійних успіхів випускників (<https://cutt.ly/38QwZeU>). Проте на сторінці не вказано назву ОП, яку опанував випускник. Доцільно вказувати назву ОП в описі випускників кафедри. На онлайн-зустрічі також було повідомлено, що є домовленість щодо включення випускників до кадрового резерву Державної митної служби України.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

У ЗВО сформована багаторівнева система забезпечення якості. А саме: на рівні університету (науково-методична рада ЗВО ухвалює рішення щодо забезпечення якості освіти, з якими можна ознайомитись за посиланням: <https://cutt.ly/l8WeLRf>) На рівні факультету (Рада роботодавців факультету економіки та бізнес-адміністрування, діє на основі Положення «Про Раду роботодавців Національного авіаційного університету». Приклад розгляду питань забезпечення якості освіти в Протоколі засідання Ради роботодавців факультету економіки та бізнес-адміністрування №1 від 07.02.2023 р. за посиланням <https://cutt.ly/m8WeoZf>) Комісія факультету економіки та бізнес-адміністрування із забезпечення якості освіти, діє на основі Положення про Комісію з якості освітньої діяльності та якості вищої освіти факультету (інституту) Національного авіаційного університету. Приклад протоколу засідання комісії отримано у відповідь на запит: blob:https://office.naqa.gov.ua/e71a1f75-d961-4e60-8fd1-74da058257bf на рівні кафедри (на засідання кафедри обговорюються питання забезпечення якості освіти, зокрема результати моніторингу здобувачів вищої освіти, перегляд освітньо-професійних програм, формування каталогу вибіркового компоненту за освітньою програмою тощо. Приклади у витягах протоколів засідання кафедри. Витяг з Протоколу № 2 від 16.02.23 р. засідання кафедри про обговорення результатів опитування здобувачів. Приклад протоколу отримано у відповідь на запит: blob:https://office.naqa.gov.ua/a13cf8b1-3ad1-4a9e-bcae-3cc40b19fcde. Витяг з Протоколу № 6 від 12.05.22 р. засідання кафедри про щорічний перегляд освітньо-професійних програм. Приклад протоколу отримано у відповідь на запит: blob:https://office.naqa.gov.ua/6f471e25-c11f-49ce-838b-oedf1ff604b3. У НАУ діє Рада з якості (<https://cutt.ly/o8QeSSC>), за результатами засідань якої приймаються відповідні рішення та здійснюються заходи, спрямовані на розбудову Системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Так, зокрема за крайнім засіданням було прийнято рішення про імплементацію студентського опитування щодо викладачів до процедур рейтингування НПП. (<https://cutt.ly/h8QrwWr>). У ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості освіти проектною групою та групою забезпечення ОП було проведено суттєву роботу у таких напрямках, як: якість практичної підготовки – заключенні договори з підприємствами та організаціями про надання баз для проходження практики здобувачами ОП; вдосконалення процесу вибору дисциплін з розгорнутого списку вибіркового дисциплін; вдосконалення ОП у відповідності до процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; коригування списку програмних результатів навчання; встановлення стійких зв'язків між компетенціями, результатами навчання та компонентами освітньої програми. Працівники НАУ та здобувачі ВО сприяють існуванню системи внутрішнього забезпечення якості як надійний та ефективний засіб досягнення основних цілей функціонування університету та реалізації ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Оскільки акредитація є первинною, результатів акредитаційних експертиз зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, які беруться до уваги під час удосконалення ОП «Митна та біржова справа», немає. Проте кафедрою та адміністрацією ЗВО взято до уваги рекомендації, які були під час первинної акредитації ОП «Підприємницька діяльність в авіації» у 2020 році, а саме: пропозиції роботодавців під час обговорення ОП тепер оформлюються документально та оприлюднюються на сайті НАУ <https://cutt.ly/X8QrNw6>, створено Раду роботодавців НАУ, діяльність якої висвітлюється на сторінці факультету (<https://cutt.ly/D8Qtrbs>), розроблено силабуси за всіма освітніми компонентами. Повний опис реакції ЗВО надано у відповідь на запит: blob:https://office.naqa.gov.ua/1d6c0344-9e5a-4d28-9435-d8bf87f94127.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

За результатами онлайн-зустрічей з адміністрацією ЗВО, викладацьким складом, здобувачами ОП, представниками окремих структурних підрозділів ЕГ підтвердила наявність сформованої культури якості всіма учасниками освітнього процесу. Зміст культури якості проявляється у відповідальності, організованості, корпоративній підтримці, командній роботі та принципів взаємопідтримки та взаємоповаги. Під час проведення онлайн-зустрічей експертна група змогла переконатися в змістовній залученості усіх учасників академічної спільноти до процедур внутрішнього забезпечення якості освіти. Так це проявляється через процедури формування та обговорення проєкту ОП на рівні кафедр, проведення опитування серед здобувачів та випускників щодо проблем реалізації освітнього процесу задля його вдосконалення. В ЗВО здійснюється системний моніторинг якості освіти з 2015 року, результати якого оприлюднюються (<https://cutt.ly/x8UmtFX>). Оприлюднення проєктів освітніх програм здійснюється з 2019 року (<https://cutt.ly/48UmfyT>). Високий рівень культури якості також можна підтвердити різнорівневою системою: на рівні кафедр (засідання кафедри), на рівні факультету (засідання ради роботодавців, комісії із забезпечення якості освіти) на рівні університету (засідання науково-методичної ради <https://cutt.ly/T8UW4kc>, ради з якості <https://cutt.ly/C8UmIoU>). Результати таких засідань також надіслано у відповідь на запит (<blob:https://office.naqa.gov.ua/24577b14-30a0-4834-ae6e-f051c1653b0c>). Представники НПП інших ЗВО, де провадять освітню діяльність за відповідними ОП, залучаються до обговорення освітньої програми в цілому (Е. П. Іванченко, д.ю.н., професор Української технологічної академії, радник Асоціації митних брокерів України, <https://cutt.ly/o8Ql8Bp>) та читання окремих лекцій (директор департаменту цифрового розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації Державної митної служби України Д. Киященко, <https://cutt.ly/n8QcFQy>) та проведення спільних наукових заходів (д.т.н., професорка Ягелюк С. (<https://cutt.ly/o8bVfYY>)). Сформована культура якості у ЗВО сприяє успішному розвитку освітньої програми. Результати моніторингу здобувачів з реалізації освітніх програм, організації освітнього процесу, якості освітньої програми відкрито публікується на сайті НАУ (<https://cutt.ly/v8QtIxr>, <https://cutt.ly/b8QtZst>) та випускової кафедри <https://cutt.ly/a8QtDay>.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

1. ЗВО дотримується визначених процедур розроблення, моніторингу та перегляду складових ОПП всіма учасниками освітнього процесу, враховуючи інтереси усіх зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів. 2. Налагоджені партнерські відносини з роботодавцями, студентським самоврядуванням сприяють оновленню цілей та змісту ОП відповідно до галузевих та регіональних запитів. 3. Створена та функціонує багаторівнева система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності. В університеті популяризується культура якості освіти, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

1. Виявлено відсутність проведення анкетування роботодавців. Рекомендовано, окрім обговорень на раді роботодавців факультету, також проводити періодичне опитування роботодавців щодо якості ОП та висвітлювати опрацьовані дані опитувань. 2. Зустріч із здобувачами освіти підтвердила їхню систематичну участь в опитуваннях стосовно якості ОП, але здобувачі не змогли надати конкретної відповіді, як саме були враховані результати їхнього опитування для покращення ОП. Рекомендовано посилити зворотний зв'язок зі здобувачами ВО після проведення анкетувань шляхом особистих зустрічей гаранта із здобувачами освіти з метою інформування їх щодо вжитих заходів за результатами опитування по завершенню або на початку семестру. 3. На сторінці кафедри в закладці "Історія успіху неможливо ідентифікувати випускників в межах ОП та їх кар'єрний ріст. Рекомендовано на вказаній сторінці в закладці "Історія успіху" вказувати назву ОП в описі випускників кафедри. 4. Аналіз опитувань не дозволяє оцінити рівень задоволеності за окремою ОП. Рекомендовано відкоригувати результати опитувань випускників щодо рівня задоволеності у відсотковому відношенні, оскільки подані результати не відповідають фактичним оцінкам. Результати опитувань "Викладач очима студента" слід подавати в межах окремої ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

В НАУ є сформована та діюча система моніторингу, періодичного перегляду освітніх програм, залучення стейкхолдерів до оновлення змісту та складових ОП та інших процедур забезпечення якості освітньої діяльності, а також культури освіти. Враховуються зауваження та пропозиції зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів щодо вдосконалення ОП. Всі члени академічної спільноти дотримуються якості освітньої діяльності відповідно до регламентуючих документів та стандартів. Враховуючи наведені сильні сторони ОП з урахуванням наявних несуттєвих недоліків та наданих пропозицій, експертна група вважає, що ОП відповідає рівню В за критерієм 8. Існує відповідність ОП за підкритеріями 8.1, 8.5, 8.6, 8.7 та часткова відповідність за критерієм 8.2 (удосконалити представлення результатів опитувань в межах окремих ОП), 8.3 (відсутність опитувань роботодавців) та за критерієм 8.4 (низький рівень зв'язку кафедри та її випускників, тому рекомендуємо розробити програму кар'єрного шляху випускників за окремими ОП).

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ підтверджує факт розміщення на офіційному сайті НАУ нормативних документів, у яких викладені правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу ЗВО. Доступ до тек “Положення”, “Методичні рекомендації”, “Накази”, “Графіки” передбачений у такий спосіб: домашня сторінка сайту НАУ → “Освітній процес” → “Організаційне та методичне забезпечення освітнього процесу” (<https://cutt.ly/68nPyAB>). Наприклад, у теці “Положення” (<https://cutt.ly/D8nSIah>) розміщені “Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти НАУ” (<https://cutt.ly/Z8nS9V8>), “Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти в НАУ” (<https://cutt.ly/R8nS6Hf>), “Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти в НАУ” (<https://cutt.ly/g8nDyL6>), “Положення про атестацію випускників НАУ освітньо-кваліфікаційних рівнів (освітніх ступенів) бакалавра, спеціаліста, магістра” (<https://cutt.ly/r8nDfzv>), “Положення про порядок переведення (поновлення) студентів, які навчалися у вищих навчальних закладах Донецької та Луганської областей, на навчання до НАУ” (<https://cutt.ly/B8nScEz>), “Положення про ректорський, директорський (деканський) контроль якості навчання студентів” (<https://cutt.ly/Q8nSiUM>), “Положення про організацію освітнього процесу в НАУ” (<https://cutt.ly/b8nAfq1>) тощо. У розділі “Університет” на сайті НАУ розміщені “Доктрина розвитку НАУ” (<https://cutt.ly/J8nHgZg>), “Стратегія розвитку НАУ до 2030 року” (<https://cutt.ly/F8nGJSB>), “Правила внутрішнього розпорядку НАУ” (<https://cutt.ly/S8nGmpu>), “Пам'ятка щодо зовнішнього охайного вигляду учасників освітнього процесу НАУ” (<https://cutt.ly/k8nHwiZ>) тощо. Також слід зазначити, про оприлюднення на сайті ЗВО Кодексу честі науково-педагогічного працівника і студента НАУ (<https://cutt.ly/B8nJtzZ>). Інтерв'ювання зі здобувачами підтвердило їхню обізнаність щодо наповнення сайту НАУ. ЕГ робить висновок, що необхідні нормативні документи, що регулюють освітній процес в НАУ, та в яких прописані права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є у вільному доступі на офіційному сайті ЗВО, а рівень поінформованості учасників освітнього процесу підтверджує їхню обізнаність щодо розміщення цих нормативних документів та не викликає труднощів розуміння.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ЕГ підтверджує вільний доступ до теки на сайті НАУ, де оприлюднюються проекти ОП (“Забезпечення якості” → “Проекти (громадське обговорення)” → “Проекти освітніх програм” → “Проекти освітніх програм 2023”, <https://cutt.ly/48xXef8>). Такі теки проектів поділені за 2019-2023 роками. Проекти ОП представлені в табличній формі із зазначенням інформації статусу проекту (наприклад, на обговоренні), пропозицій стейкхолдерів, електронної адреси для пропозицій і кінцевого терміну подачі пропозицій до проекту. В цій же теці розміщений Наказ ректору “Про щорічний перегляд ОПП” від 01.12.2022 р. та Додаток “Методичні рекомендації щодо щорічного перегляду ОПП НАУ у 2023 році” (<https://cutt.ly/R8cRloT>), де зазначено про оприлюднення на сайті НАУ для громадського обговорення проекту наказу ректора про внесення змін чи проекту нової редакції ОПП разом із сканованими копіями супроводжувальних документів, в яких зазначені позиції зовнішніх стейкхолдерів. ЕГ констатує, що у теці “Проекти освітніх програм 2023” на момент проведення акредитації проекту ОП “Митна та біржова справа” бакалаврського рівня освіти за 2023 рік немає, роз'яснення чому надав О.Г. Голубничий, начальник навчально-методичного відділу, посилаючись на “Положення про освітні програми НАУ” (<https://cutt.ly/C8xVpJF>). Зокрема, зазначаючи, що перегляд ОП відбувається на 3 рівнях: 1 рівень (стратегічний) – формується нова редакція ОП; 2 рівень – вносяться зміни до ОП відповідно до Наказу ректора (якщо це менше, ніж 25% змін від попереднього варіанту); 3 рівень – перегляд ОП на рівні змісту. У 2022 році нові редакції ОП “Митна та біржова справа” не формувалися, але в редакцію 2021 року було внесені зміни (відповідно Наказу ректора). За словами А.І. Гізуна, начальника відділу моніторингу якості вищої освіти, останній проект ОП можна побачити у теці “Проекти освітніх програм 2021”, а у теці “Проекти освітніх програм 2022” – розміщений Проект наказу про внесення змін до ОП, а в теці “Проекти освітніх програм 2023” проекту ОП, яка акредитується, немає, адже зміни не вносилися. У теці “Проекти освітніх програм 2021” (<https://cutt.ly/K8cYBzb>) зі статусом “затверджено” і кінцевим строком подання пропозицій (05.03.2021 р.) розміщена ОП “Митна та біржова справа” бакалаврського рівня освіти (<https://cutt.ly/e8cUYbx>), а не проект відповідної ОП. У теці “Проекти освітніх програм 2022” (<https://cutt.ly/28cUJxO>) зі статусом “затверджено” і кінцевим строком подання пропозицій (07.08.2022 р.)

розміщений Проект Наказу про внесення змін у редакцію 2021 р. (<https://cutt.ly/O8cOoqg>). Для уможливлення вільного доступу стейкхолдерів до проекту ОП з метою громадського обговорення ЕГ рекомендує оприлюднювати проект ОП за поточний рік у відповідній теці “Проекти освітніх програм” за поточний рік.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ЕГ підтверджує, що на сайті НАУ в рубриці “Інформація щодо освітніх програм 2022” (<https://cutt.ly/K8cCAPU>) розміщена ОП “Митна та біржова справа”, затверджена Вченою радою Університету Протоколом № 3 від 24.03.2021 р. зі змінами, внесеними на підставі результатів перегляду ОП, відповідно до Наказу ректора від 31.08.2022 р. № 256 (<https://cutt.ly/q8cVigL>); на сайті факультету економіки та бізнес-адміністрування НАУ на сторінці кафедри економіки та бізнес-технологій у розділі “Освітні програми кафедри економіки та бізнес-технологій” (<https://cutt.ly/q8cV2Vr>) розміщені ОПП “Митна біржова справа” 2021 (зі змінами) (<https://cutt.ly/W8cVnKp>), Навчальний план ОПП “Митна біржова справа” 2021 (зі змінами) денної форми навчання (<https://cutt.ly/K8cBrEH>), Навчальний план ОПП “Митна біржова справа” 2021 (зі змінами) заочної форми навчання (<https://cutt.ly/W8cBzYr>), інформація про гаранта (<https://cutt.ly/k8cBUHq>), обов'язкові освітні компоненти за ОПП “Митна біржова справа” (<https://cutt.ly/Z8cBLIc>), вибіркові освітні компоненти за ОПП “Митна біржова справа” на 2022-2023 н.р. (<https://cutt.ly/G8cMrIU>), вибіркові освітні компоненти за ОПП “Митна біржова справа” на 2023-2024 н.р. (<https://cutt.ly/78cUWO>). У файлі “Обов'язкові освітні компоненти за ОПП “Митна біржова справа”” (<https://cutt.ly/Z8cBLIc>) перелічуються всі обов'язкові освітні компоненти з посиланнями на відповідні силабуси (наприклад, силабус за ОК “Соціально-ринкові комунікації” (<https://cutt.ly/p8cNcSQ>) чи за ОК “Управління підприємницькою діяльністю” (<https://cutt.ly/o8cNVDS>)). Аналогічно у файлі “Вибіркові освітні компоненти за ОПП “Митна біржова справа” на 2022-2023 н.р.” (<https://cutt.ly/G8cMrIU>) перелічуються вибіркові освітні компоненти з посиланнями на відповідні силабуси (наприклад, силабус за ВК “Електронний маркетинг” (<https://cutt.ly/18cMEbu>) чи за ВК “Бізнес-консалтинг” (<https://cutt.ly/t8cMn8>)). На сайті Репозитарію НАУ (<https://er.nau.edu.ua/>) розміщені робочі програми ОК за ОП, що акредитується (посилання на них є у документах додаткового запиту). ЕГ робить висновок про те, що оприлюднений обсяг інформації про ОП “Митна та біржова справа” на сайті НАУ та на сайті факультету економіки та бізнес-адміністрування НАУ є достатнім для забезпечення можливості ознайомлення з вмістом, цілями, освітніми компонентами ОП як абітурієнтам, роботодавцям, так і іншим групам стейкхолдерів.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

У контексті 9 критерію позитивною практикою НАУ, на думку ЕГ, є подача інформаційного супроводу оприлюднення проектів ОП загалом по університету. Зокрема, відвідувачі сайту НАУ, окрім проекту ОП, можуть ознайомитися з такою інформацією про проект ОП, як “Ступінь” (бакалавр, магістр, доктор філософії), “Статус” (на обговоренні, знято з розгляду, затверджено), “Пропозиції стейкхолдерів” (підкріплені файли відгуків стейкхолдерів), “Електронна адреса для пропозицій”, (електронна пошта із зазначенням контактної особи для комунікації), “Кінцевий термін подачі пропозицій до проекту”. Тобто, користувачі сайту НАУ можуть робити висновок про актуальність внесення пропозицій до проекту ОП через знання його статусу (має бути - “на обговоренні”) та розумінні, скільки часу є для того, щоб подати свої рекомендації (дедлайн).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкою стороною у межах критерію 9 ЕГ визнає відсутність проекту ОП “Митна та біржова справа” у теці “Проекти освітніх програм 2023”, що є перепорою для громадського обговорення майбутньої ОП з усіма, хто виявляє відповідний інтерес. Аналіз відповідних тек за 2021 і 2022 роки виявив, що документи розміщені у файлах, де мають бути проекти ОП, містять саму ОП “Митна та біржова справа” (тека “Проекти освітніх програм 2021”) чи Проект Наказу про внесення змін у редакцію 2021 р. (тека “Проекти освітніх програм 2022”). Відповідно ЕГ рекомендує: 1) щороку у теці “Проекти освітніх програм за поточний рік” розміщувати проект ОП “Митна та біржова справа” (поточного року) для уможливлення вільного доступу стейкхолдерів до проекту ОП з метою громадського обговорення; 2) з огляду на те, що є загальноуніверситетський сайт НАУ й окремо сайт факультету економіки та бізнес-адміністрування НАУ, дублювати аналогічну інформацію про проект майбутньої ОП і на факультетський сайт.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Під час роботи з критерієм 9, ЕГ дійшла висновку, що ОП “Митна та біржова справа” має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 9.1-9.3: правила і процедури, що регулюють права та обов’язки всіх учасників освітнього процесу в НАУ, є чіткими, зрозумілими, доступними та дотримуваними; ЗВО дотримується вимог щодо своєчасного та повного оприлюднення інформації про ОП, яка акредитується. Під час оцінювання для ЕГ вирішальними стали повна відповідність підкритеріям 9.1, 9.3 та часткова відповідність підкритерію 9.2 заданим вимогам, зумовлена відсутністю проекту ОП “Митна та біржова справа” у теці “Проекти освітніх програм 2023” на офіційному сайті НАУ. Загалом такий недолік не впливає на якість надання освітніх послуг, і може бути усунений протягом навчального року. Застосування цілісного підходу під час оцінювання виявлених фактів та їхнього контексту дозволило встановити, що освітня діяльність за ОП, що акредитується, загалом відповідає критерію 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад’юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад’юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад’юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад’юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад’юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Процедура проведення акредитаційної експертизи ОПП "Митна та біржова справа" була належним чином забезпечена з боку ЗВО – Національного авіаційного університету. Організаційних порушень під час зустрічей з фокус-групами виявлено не було.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Георгіаді Неллі Георгіївна

Члени експертної групи

Побігун Сергій Андрійович

Клименко Світлана Михайлівна

Завалій Тетяна Олександрівна